

Nemunas

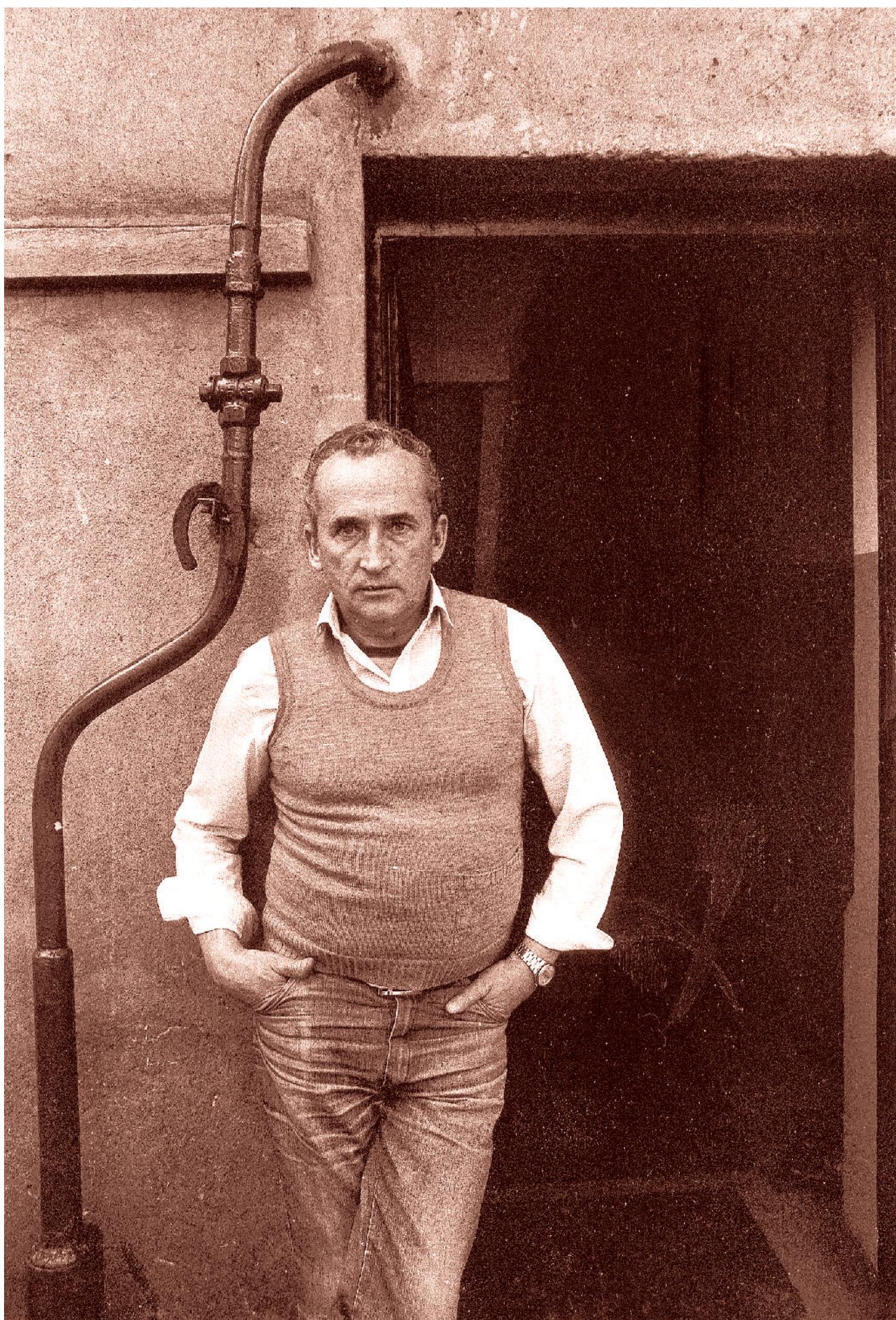
Nr.18
(291-732)

2010 m.
gegužės 13-19 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Vytautas Žalakevičius Kaune 1984 m. Romualdo RAKAUSKO nuotrauka

„Kas ateis į mano vietą,
tepadaro daugiau“

3 p.

Tiltai 3-8 p.

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

280 žmogaus metų
festivaliui „Kaunas Jazz“

Alina RAMANAUSKIENĖ

Chopinui, fortepijono
poetui

Martyna Jatkauskaitė –
muzikų aukso medailio
laimėtoja

Remigijus VENCKUS

Įlaikinimas ir įvietinimas
Aleksandro Ostašenkovo
fotografijose

Emilija Jézualda JAUDEGYTĖ

Išminties takai

Tarptautinio
poezijos festivalio
Poezijos pavasaris 2010
programa

9 p.

Andrius JAKUČIŪNAS

Dažažmogių
godos

10 p.

9 770 134 314 007

Daug, bet po vieną

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Antrasis tarptautinis vieno aktorių festivalis „Monobaltija“ ši savaitgalį jau pasibaigė. Nebuvo jis toks ilgas, kaip manė miesto kultūros valdžios žmonės, įsivélė į disputą su organizatoriais, tik neaišku, ar aplankę teatro salę, tačiau gana sunkiai pakeliamas tiems, kurie pavasarį iškeitė į spektaklius.

Festivaliai jau tokie yra: jei renkiesi, dažniausiai pamatai tai, ko tikėjaisi, arba labai rizikuoj, jei eini visur – pavargsti ir visko prisiragavęs sunegaluojui. Šis nebuvo išimtis. Komisijos žiuri pirmyninkas Tomaszas Milkowskis teigė,

jog jis buvo toks įvairus, kad parodė ne tik atskirus spektaklius, bet ir pagrindines šiandieninio monoteatro tendencijas: itin tradicinės (o tai šiomis dienomis jau prilygsta iššūkiui) Jurijaus Kraskovo spektaklis „Pamšelio užrašai“, muzikinis Nijolės Normantaitės ir muzikantų kompanijos bandymas „Selavy!“, Januszo Stolarskio plastika spektaklyje „Kodas“, politiškai angažuotas Indreko Taalmaa „Adolfas“ ir t. t.

Vėl pasitaikė stipresni ir silpniesni pasirodymų, vėl išsiskyrė žiūrovų nuomonės ir nugalėjo pluralizmas, tačiau, pasak T. Milkowskio, festivalyje nebuvo nė vieno spektaklio, kurį reikėtų diskvalifikuoti, o tai labai retas atvejis visų kitų festivalių kontekste. Nors šukės jam sėkmės neatnešė (nes Stanislovas Buškevičiu simbolinės taurelės sudaužytai taip ir nepavyko), tačiau ją atnešė rūpestingas direktorius Alek-

sandras Rubinovas, kuris visas penkias dienas praleido apimtas emocinės ekstazės. Tikriausiai todėl dar festivaliui nepasibaigus jo rankose jau buvo dviejų išvykusiu aktorių laisai su padėkomis už puikią organizaciją, šiltą atmosferą ir pažadais vėl sugrižti. Žinant mūsų finansinę situaciją, tokie pasižadėjimai yra beveik aukso vertės.

Tačiau kol kas tenka džiaugtis šių metų laimėjimais. Nors, pasak A. Rubinovo, tai tik žaidimas, palyginti su svarbiausia akimirka teatre – išsipildžiusi kontaktu tarp žiūrovo ir aktoriaus.

Žiuri komisija, kuri šiais metais buvo naujai sudaryta ir dirbo, kaip prisipažino, labai sunkiai, prizus įteikė ir ivertinimus paskirstė taip: 1 vietas laimėtojas – Peteris Schereris už spektaklį „Klamo karas“ (Vengrija); 2 vietas – Rolandas Kazlas už spektaklį „Geležis ir sidabras“ (Lietuva); 3 vietas – Tuukka Vasama už spektaklį „Odė meilei“ (Suomi).

Papildomas prizas už kūno kalbos pasiekimus ieškant meninės raiko atiteko Januszui Stolarskiui (spektaklis „Kodas“). Specialus prizas iškeiliavo į Rusiją, jis išsivežė Sergejus Barkovskis, vaidinės paskutinį festivalio spektaklį „Goriuchino kaimo istorija“. Tarptautinių vieno aktorių teatrų festivalių asociacijos direktorių diplomas įteiktas aktoriui I. Taalmaa iš Estijos – dabar jam jau uždegtą žalia šviesa kelionėms į kitus festivalius.

Ir tai dar ne viskas. Salėje visus

Festivalis baigėsi, bet dar visi kartu.

Peteris Schereris pelnė ir profesionalu, ir žiūrovų žiuri apdovanojimus.

spektaklius stebėjo ir 9 žiūrovų komisija, kuri savo simpatijų prizą, kaip ir profesionalai, atidavė vengriui P. Sche-

riui. Nors festivalio direktorius mėgino juos lengvai „spausti“, kad atiduotų laurus kam nors kitam, jie buvo

tvirti ir neperkalbami. Sudėtinga ir itin skausminga mokytojo, patekusio tarp sistemos krumpliaračių, istorija sujaudino visus. Žiūrovai, paveikti puikios vaidybos, veikiausiai pasijuto atsakinčių už grimzstančio žmogaus likimą. Visai taip, kaip jis pats už vieno savo mokinio gyvenimą.

Tiems, kurie jau spėjo priprasti prie pavasarinio monoteatru maratono, teks trumpam stabtelti. Organizatoriai pasirašė skausmingą sutartį, kuri įpareigoja praleisti vienerius metus, kad gautų finansavimą 2012-ųjų festivaliui. Kaip graudžiai juokavo A. Rubinovas, „gal jau tada bus atėjės laikas kultūrai“. Visko gali būti...

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS ir teatro archyvo nuotraukos

Viktoras. – Ir, matyt, man reikėjo tai padaryti, nes žodžiai patys pradėjo atrasti mane.“

Svečio iš Lietuvos poezija pui-kiai derėjo su Kaliningrado grafi-ko J. Pečerskio kūriniais: poetas ir dailininkas, aišku, iki tol nie-kada nebuvo susitikę, tačiau jų kūryba kažkokiu mistiniu būdu susipynė – literatūra papildė dai-lininko darbus, ir atvirkščiai.

Ypač jautrus abstraktionistas J. Pečerskis jau ne kartą pristatė savo kūrinius parodose Lietuovje (daugiausia Klaipėdoje), todėl džiaugsmingai priėmė kolegos iš Lietuvos pasiūlymą benradar-biauti. Nuostabus gitaros ir flei-tos duetas, įsimonavęs į ren-ginį, padovanėjo klausytojams keletą rusiškų romansų; atlikėjos Tatjana ir Elena iš lietuvio poeto kaip dėkingumo ženklą gavo po tamsiai raudoną rožę.

**Sergejus ISAJEVAS,
Kaliningradas
Aleksejaus POPOVO
nuotrauka**

„Nemunas“ pristatyta Kaliningrade

Kaliningrado ir Lietuvos rašytojai toliau bendradarbiauja: balandžio 14 d. rusų PEN centro Literatūros svetainėje vyko Kauno kultūros ir meno savaitraščio „Nemunas“ pristatymas, šio leidinio vyriausiojo redaktoriaus, poeto Viktoro Rudžiansko kūrybos vakaras ir Kaliningrado grafiko Jevgenijaus Pečerskio parodos atidarymas.

Pasveikinti vakaro dalyvius atvykės Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Kaliningrade Vaclovas Stankevičius pažymėjo, kad niekas taip nesuartins dvejų kaimyninių tautų, kaip kultūriniai renginiai, keitimasis kūryba visose meno srityse. Žodį tarė ir Kaliningrado PEN centro pirmininkas Viačeslavas Karpenko, kartu su kolega perdarvės nuoširdžius lin-kėjimus visiems Lietuvos plunksnos broliams. Prie jo linkėjimų prisidėjo ir I. Kanto universiteto lituanistikos kabineto lektorė Violeta Lopetienė, Kultūros ministerijos konsultantė Nina Peretenka, apskrities poetai ir rašytojai.

Vyriausiasis leidinio redakto-

Rusų PEN centro Literatūros svetainėje – savaitraščio „Nemunas“ pristatymas.

rius sakė, kad šios srities rašytojams, fotografams ir dailininkams rasis vėtos „Nemuno“ puslapiuose, nes įdomu, kaip ši žemė, mai-tinusi lietuvišką kultūrą ir litera-tūrą, artima lietuvių pasaulėjau-tai, atliepama šiuolaikiniame ru-siškame žodyje ir mintyje, kokių bendrų bruožų ir skirtumų galé-tume pajauti slaviškoje ir baltiškoje regoje, emociniam santiokyje, buitį ir kūrybą veikiant tai pa-

čiai žemei. Tiesa, kaliningradiečiai jau spėjo į „Nemuną“ įkelti koją, o viename iš naujesnių nu-merių išspausdinta Jekaterinos Tkačiovos novelė. Tradiciškai tokius rusų ir lietuvių vakarus ve-dantis rašytojas Clandestinus perskaitė V. Rudžiansko eiléraščiu, jo kūryba skaityta ir lietuvių kalba.

„Pasirinkau dvi esmines kūrybos temas: meilę ir mirtį, – sakė

Adskio krištas

*Atrodė, Valinskas nukautas,
Betgi ne – viso labo nokautas.
Vėl jis ringe – žvitrus mitrus,
Braute braunas į ministrus,
Kimba į padurkus Prezidente –
Šoumanija beprecedentė!*

awsl

Nemirtingieji

„Kas ateis į mano vietą, tepadaro daugiau“

Gediminas JANKAUSKAS

Balandžio 14-ąją režisieriu Vytautui Žalakevičiui būtų sukakę 80 metų. Tą vakarą Vilniaus „Skalvijos“ kino centre žurnalo „Kinas“ ir Lietuvos kinematografininkų sąjungos darbuotojų deka vyko labai šiltas vakaras, kuriame dalyvavo režisieriaus kolegos, pasidaliję su publika prisiminimais apie tai, kai teko kartu darbuotis, kuriant garcius Maestro filmus. Ši gražų renginį pratesė vėliau „Skalvijoje“ parodyti V. Žalakevičiaus filmai „Adomas nori būti žmogumi“ (1959 m.), „Niekas nenorejo mirti“ (1965 m.), „Visa teisybė apie Kolumbą“ (1970 m.), „Nepažistamo žmogaus pasakojimas“ (1978 m.), „Atsiprasau“ (1982 m.) ir „Žveris, kylantis iš jūros“ (1992 m.). O LTV2 tris jubiliejines savaitės dienas rodė dokumentinį filma „Pastabos gyvenimo būdo paraštėse“ (2002 m.). Jame buvo panaudota labai daug medžiagos iš Izoldos Keidošiūtės TV interviu, kuriaiame, tarsi jausdamas žemiškojo gyvenimo atomazgą, Maestro papasakojo daug dalykų, kuriu anksčiau viešai negalejo išsakyti.

Mokame gerbtik mirusius

Gaila, kad Lietuvoje tokio monumentalaus pagerbimo menininkas gali tikėtis tik tuomet, kai iškeliauja Anapilin. Kol gyveni ir esi geriausias savo profesijos atstovas, neįsvengiamai būsi pasmerktas murkdytis intrigų ir pavydo klampynėje. Atvirai į akis savo priešiskumo, žinoma, niekas nerodys (ypač pavaldiniai, kurių Maestro Lietuvos Kino studijoje turėjo begalę), tačiau už akių išlies visą ilgai kauptą tulžį. Dažniausiai, be abejo, „atviruose“ pokalbiuose *tete-a-tete*, o kartais ir pasitelkė tikrai nemenkā literatūrinė talentą, kaip pasielgė rašytojas Romas Gudaitis, kuris knygoje „Metaforų medžiotojai“ (1987 m.) neva ironiškai, o iš tikrųjų piktai ir pagiežingai suvedė sąskaitas su buvusiais kolegomis, apdovanoję juos karikatūriškais bruozais ir įjeidžiamomis pravardėmis. Laibai lietuviška tradicija...

Trisdešimt septyneri metai kine

Kai septintojo dešimtmečio pradžioje prancūzų „Naujoji banga“ išsiliejo į platu, dabar jau klasikiniu tapusių kino šedevrų sutautą, ižymus nacionalinių tradicijų puoseletėtojas ir garsiosios prancūziškos sinematekos vadovas Henri Langlois suskirstė visą sa-

vo šalies kiną į du etapus: iki Jeano-Luco Godardo ir po.

Manau, kalbėdami apie lietuvišką vaidybinį kiną, privalome ji taip pat skirstyti į du nelygiaverčius periodus: su Vytautu Žalakevičiumi ir be jo. Pirmasis laikotarpis apima trisdešimt septynerius metus nuo 1955-aisiais sukurto diplomino darbo „Skenduolis“ (pagal Petro Cvirkos novelę) iki Jevgenijaus Zamiatino romano „Potvinis“ ekrанизacijos, kuriai buvo suteiktas bibliinių asociacijų žadinantys pavadinimas „Žveris, kylantis iš jūros“. O kur dar filmai, kuriuos pagal V. Žalakevičiaus scenarijus realizavo Algimantas Grikevičius, Algimantas Puipa, Aloyzas Jančoras ir rusų bei sajunginių sovietinių respublikų režisieriai!

Todėl visai nenuostabu, kad artimame ir tolimesniame užsienyje apie Lietuvos kiną tebesprendžiamą pagal legendinį filmą „Niekas nenorejo mirti“. 1994-aisiais pats buvau siiek tiek šokiruotas, kai privačiame pokalbyje dabar jau a. a. lenkų kino istorikas profesorius Jerzy Toeplitzas (parašės antrą pagal svarbą ir solidumą, po Georges Sadoulia, „Visuotinę kino istoriją“) atvirai prisipažino iš viso lietuviško kino geriausiai žinąs filmą „Nikt nie chcial umierać“.

Dabar manau, kad išmintingų „Uliso

žvilgsniu“ žvelgiant į lietuvišką „dešimtają mūzą“ aiškiausiai matomi būtent šio filmo kontūrai. Todėl visiškai dėsnings buvo UNESCO sprendimas kino šimtmečio proga filmą „Niekas nenorejo mirti“ įtraukti į simto geriausią filmų sąrašą. Gaila, kad Maestro nesulaukė šios žinios, nors visiškai neabejuju, kad būtų ją sutikęs santūriai ir su jam būdinga autoironija.

Buvo priverstas išvykti iš Lietuvos

V. Žalakevičius pakankamos pagarbos, pripažinimo nesulaukė ir paskutiniaisiais gyvenimo metais, kai buvo pasmerktas vienatvei ir izoliacijai. Atgimimo aušroje jam buvo prikaišiojami Maskvoje pragyventi metai ir kai kurių jo filmų „politiškumas“ bei „propagandiškumas“. Pirmajį kaltinimą režisierius puikiai atrėmė savo „Pastabose gyvenimo būdo paraštėse“, po V. Žalakevičiaus mirties įtrauktose į knygą „Aš nežinau“: „Išvažiavau iš Lietuvos, kad nebūčiau čia. Norejau pasitraukti iš Europos centro, kur paškalos, intrigos ir lietuviškas pavydas nuodijo ne tik mano savigarbą, bet ir troškimą dirbtį... Norejau pirmiausia sau pačiam įrodinti, kad aš pats esu vertybė, labesnė už bet kuri savo filmą, kad galu dirbtį puikiai. Reikėjo laisvintis iš kompleksų. Lietuviai vėlai subresta.“

Kaipgi su jo neva „propagandiniais“ filmais, sukurtais Maskvoje? Vargu ar kas iš anuometinių sovietų Lietuvos intelektualų nepirartą tokioms V. Žalakevičiaus mintims: „Neverta, neorū istoriškai susiklosčiusios gigantiškos kultūrinės terpės, kokia yra Maskva, painioti su Imperijos sostine. Laisvėjimo judėjimą Maskvoje buvo stipresnis ir atviresnis, negu kur nors kitur... Net ideologiniu (cenzūros?) atžvilgiu Maskva tuo metu buvo laisvesnė už Vilnių. Jeigu taip galima apibrėžti du nelaisvės lygius. Pagaliau po Maskvos atsiauriu dangumi buvo Jevgenijus (Jevtušenka) ir Robertas (Roždestvenskis), Andrejus (Voznesenskis) ir Bela (Achmadulina)... Buvo Okudžava, Galicius ir Vysockis. Buvo Kino ir Literatūrų namai, pilni ano meto optimizmo ir agentų.“

Prisiminkime, kokius filmus anuometinėje Sovietų Sajungos sostinėje sukūrė V. Žalakevičius. Visus juos knygoje „Aš nežinau“ autorius išvardija pats: „Maskvoje padariau du visai gerbinus filmus – „Avarią“ ir „Nepažistamo žmogaus pasakojimą“... Pagaliau išmokau dirbtį remdamasis vakarietiškom technologijom, ir tai paliudijo filmai „Tas saldus žodis – laisvė“ ir „Kentaurai“. Kad tas mano mokėjimas ateityje pasirodys niekam nereikalingas, tai jau mano paties likimo ironija.“

Friedricho Dürrenmatto paradoksai

Abu „visai gerbtini“ V. Žalakevičiaus filmai yra garsių literatūros veikalų ekrанизacijos. „Avarija“ (1974 m.) sukurta pagal paradoksalų švėicarų dramaturgo Friedricho Dürrenmatto radijo pjesę. Filmo pagrindą sudaro universalūs konkretūai neįvardytoje šalyje vykstanti istorija, imanoma bet kur ir bet kada. Greitkelyje sugedus automobiliui laikinai apsistojęs artimiausiuose nakvynės namuose komivojazierius Alfredas Trapsas (aktorius Regimantas Adomaitis) šio viešbučio gyventoju įtraukiamas į pavojingą žaidimą. Visi šie keisti tipai yra buvę teisininkai ir smaginasi tuo, kad rengia improvizuotus teismo procesus, kuriuose iš naujo nuteisia arba reabilituoja garsias istorines asmenynes (Sokratą, Kristą, Fridrichą Didžių, Žaną D'Ark). Neapdairiai sutikęs pabūti gyvu teismamuoju, Trapsas per viena naktį gauna nepaneigiamų savo „musikaltimų“ įrodymų, o paryčiu vienai rūmtai sutinka su jam skelbiama mirties bausme, jos net primygintinai (!) reikalauja... Visus šiuos F. Dürrenmatto pjesės interpretatorius, žinoma, sužavi sumanus autorius manipuliavimas žmonių psichologijos stereotipais ir sugebėjimu geležine logika „sucementuoti“ atskirus žmogaus gyvenimo epizodus į vieną tvirtą musikaltimų ir prasižengimų grandinę. Na, o visur mėgstantiems ižvelgti ideologiją, režisierius pasiūlo dar vieną (gryna politinę) paralelę. Visai gali būti, kad V. Žalakevičius šiuo filmu norėjo priimti šiurpius NKVD darbo metodus ir vienius „spektaklius“ parodinių teismų metu, kai teisiamieji prisipažindavo rengę nebūtus sąmokslus prieš draugą Staliną (kad kasė tunelius nuo Maskvos iki Bombėjaus) ir patetiskai reikalaudavo sau negailestingo ir paties auksčiausio liaudies teismo nuosprendžio...

Akistata su Antonu Čechovu

„Nepažistamo žmogaus pasakojimas“ gržiai įsikomponavo į gilią rusų kine A. Čechovo kūrybos ekrанизavimo tradiciją. Filmas išgryniuoju neišvengiamu individualizmo sankirtą su materialistinio pasaulio reikalavimais. Totalią vienatvę ir beveik antonio nišką (nors režisierius vėliau teigė neturėjė drąsos prispažinti, kad jam M. Antonionio filmai yra nuobodūs) nekomunikabilumo prarą, kartais skiriančią pačius artimiausius žmones. Pasak V. Žalakevičiaus, „Čechovo personažas niekada nesuvokia, kas yra jo aplinka.“

Nukelta į 4 p.

Vytautas Žalakevičius su motina Kaune 1984 m.
Romualdo RAKAUSKO nuotrauka

„Niekas nenorejo mirti“: Juozas Budraitis, Laimonas Noreika ir Vija Artmanė.

„Kas ateis į mano vietą, tepadaro daugiau“

Atkelta iš 3 p.

Žmogus mano, kad jo reikalai prastai klostosi todėl, kad jis kiek ankstėliau padarė klaidą. O šiandien jis jau žino savo klaidą ir elgsis kitaip. Ir vėl apsirinka. Žmogus sutrinka ir pradeda manyti, kad žemė pilna neteisybės, nesuprasdamas, kad jis nesiorientuoja aplinkoje. Orientacijos pradimas, anot Ericho Frommo, sudaro Čechovo dramaturgijos esmę". Labai norint, nesunku nutiesti akivaizdžias paraleles tarp „Nepažtamo žmogaus pasakojimo“ ir Andrejaus Tarkovskio „Stalkerio“, juk abiejuose filmuose šviesaus atminimo aktorių Aleksandras Kaidanovskis vaidino iš esmės du skirtinges tos pačios biografinių variantus. Na, o politinių asociacijų mėgėjai, Stalkerio kelionėje į Zoną sugebėjė ižvelgti užmaskuotą disidentinio aukojimosi metaforą, ir V. Žalakevičiaus filme pagal Čechovą nesunkiai įžiūrės skaudžią inteligenčio vienatvės sovietinės stagnacijos liūne simboliką. Kaip sakoma Vokiečijoje – „Jedem das Seine“ („Kiekvienam – savo“).

Ezopo kalba ir atvira išpažintis

Kaipgi dabartinių ivykių šviesoje reikėtu vertinti „propagandinius“ V. Žalakevičiaus filmus „Tas saldus žodis – laisvė“ ir „Kentaurai“? Protinės žmogus iš tokį provokacijų klausimą tikriausiai pasakys: „Ogi taip pat, kaip ir jū pasiromy metu.“ Drisčiau teigti, kad pirmajame iš šių filmų yra žymiai daugiau disidentiškumo, negu visuose Jono Avyžiaus romanuose ar Juozo Baltrušio žodinėje socializmo kritikoje. Pats filmo pavadinimas „Tas saldus žodis – laisvė“ tada svaigino ne mažiau už neįtikėtinai drąsų ir provokuojamai aktualų anuometinio „Nemuno“ puslapiuose išspausdintą Paulio Eluardo eilėraštį „Laisvė“. Manau, ne vienam tautieciui V. Žalakevičiaus filme svarbesnis buvo ne pasakojimas apie kažkur Lotynų Amerikoje komunistų rengiamą lyderio pabėgimą iš kalėjimo, o pui-kiai (nors visiems suprantama Ezopo kalba) išreikštasis su sovietų primesta vergija nesusitaikiusių lietuvių laisvės troškinas.

„Amoralu būti laisvam, kai visa šalis – kalėjimas“ – šiuose išlaisvinto senatoriaus Migelio Kareros (kuri, kaip visados, įtai-giai ir be jokio dirbtinumo ar patosos suvain-dino nuostabusis Bronius Babkauskas) žodžiuose slypėjo ne prastesnė potekstė negu Rimšos klausime: „Kodėl stovėjai po medžiu, kai šalia tavęs žudė žmogų?“ („Vienos dienos kronika“). Netilpo iš sovietinės ideologijos rėmus ir „Saldaus žodžio“ finalas, pasibaigiantis politiškai ne visai „teisingu“ akcentu. Po titaniskų bendražygų pastangų pagaliau atsidūrės laisvėje ir pilna krūtine įkvėpės svaigaus laisvės oro, pažangusis senatorius režisieriaus valia miršta nuo infarkto, spėjės pasakyti: „Prie laisvės taip pat reikia priprasti.“ Siuos žodžius tarsi kamertoną dabar girdime įvai-riose mūsų gyvenimo situacijose.

„Sūnaus paklydėlio“ sugrįžimas iš savanoriškos tremties į gimtąją Lietuvos kino studiją neatneše santarvės su kolegomis, organizavusiais jam tylų boikotą, labiau primenantį pigmėjų maišą prieš titaną. Matyt, čia kalti tautiški lietuvių (tarybinio?) inteligenčio bruožai. „Visad trūksta ironijos savo paties personai. Tai užprogramuota lietuviškame mentalite.“

V. Žalakevičiui niekados netrūko ir au-toironijos, ir neapykantos veidmainystei bei melui. Jo filmas „Atsiprašau“, deja, buvo ne itin vykės bandymas diagnozuoti Lietuvos gyvenimo situaciją ir prabili apie tai skaudžios išpažinties intonacijomis. Filmo potekstės nesuprato (nenorejo suprasti?) netgi tie, kuriems jis visų pirmą buvo adresuotas. Didelių iluzijų būti išgirstas režisierius, regis, ir neturėjo, paprasčiausiai išdriso pirmas ištisi ranką. Iš taurų gestą

buvu atsakyta jau Biblioje minimu argumentu – akmeniu. „Žinojau, kad vėl nedirbsiu, ir metai bėgs tuščiai vaidjiantis. Taip ir atsitiko. Niekad nereikia imtis ne-apmokamo pranašo vaidmens... Draugas Griškevičius, pažiūrėjęs mano filmą „Atsiprašau“, niūriai teiškošė: „Kokios purvinos mūsų gatvės. Kur jūs tokias ir suradote?“ Iliuzijos – kaip naktinės plastakės. Bet kartu su jomis sudega liūdesys.“

Pradimai ir atradimai

Gaila, kad V. Žalakevičiui nebuvu lemta nufilmuoti dviejų jo išgai brandintų projekty – Tomo Mano „Užburto kalno“ (sovietiniai kino cenzoriai iš pavadinimo nusprendė, kad tai pasaka vaikams) ir F. Dostojevskio „Kipšu“. Siandien galima tik apgailestauti dėl šių, anot paties režisieriaus, „netekcių“. Ir teigti, kad galinciuju lietuviškame kine vykusiai realizuoti panašius literatūros šedevrus, dabar neturime. Nebent tai galėtų padaryti Jonas Vaitkus, anksčiau siek tiek flirtavęs su kinu, o „Kipšus“ įdomi interpetavęs teatre.

„Aš bijau Dostojevskio, kurio personažuose atpažistu patį save. (Gal kaltas lietuviškas Dostojevskio protėvių kraujas?)“ – manstė V. Žalakevičius gyvenimo pabaigoje. O mirė, kaip teko girdėti, paskutinį va karą skaitydamas mėgstamiausią knygą „Broliai Karamazovai“.

Tačiau paskutinį Maestro filmą „Žvėris, kylantis iš jūros“ pelnytais galima vertinti kaip Dostojevskio idėjų generalinę repeticiją, nors tai kito rusų rašytojo – Jevgenijaus Zamiatino – romano „Potvynis“ ekranizacija. Pasaulinio garso rašytojas, kurio literatūrinė pranašystė „Mes“ įkvėpė garsiausiu XX a. antiutopijų autorius Aldousą Huxley ir George'ą Orwellą, savo šalyje po bolševikų revoliucijos ilgai buvo ignoruojamas, bet šiuolaikiniam Vakarui skaitytojui gerai žinomas. 1993-jei Prancūzijoje net buvo pavadinti Zamiatino metais. Kaip tik tuomet bendromis Rusijos ir Prancūzijos kinematografininkų pastangomis sukurta „Potvynio“ ekranizacija (režisavę russas Igoris Minajevas, o vieną pagrindinių vaidmenų sukūrė garsioji Isabelle Huppert).

V. Žalakevičius gerokai laisviau interpretavo klasikinį tekstą, gausiai prisodinėnės jį „Nusikaltimo ir baumės“ kontrapunktu. Fatališka Trofimo (aktorius Kostas Smoriginas) aistra jaunai įnamei Gankai išprovokavo jo žmoną Sofiją drastiškam nusikaltimui. Šiurpi žmogžudystė, įvykdita studento Raskolnikovo metodu, žinoma, nelieka be atpildo. Tik i katorgą iškeliauja Trofimas, savanoriškai prisiemės žmonos kaltę: „Aš stengiausiu išlaikyti Zamiatino pasaulėjautą, bet galu gale neišlaikiau ir (sėtiniška) finalą pakeiciau krikščioniškos atgailos apoteoze.“

P. S. Dar visai neseniai, patikėjė netikrasis pranašais, šventvagiškai kartojo: „Nepakeiciamų nėra!“ Gal bent dabar užteks išminties nebūti tokiemis kategoriškiems. Prisiminkime vieną pamokomą istoriją. Sakoma, kad kartą Gioacchiną Rossinį kažkas paklausė, kas, jo nuomone, yra garsiausia kompozitorius pasaulioje. Rossini nedvejodamas atsakė: „Geriausias, žinoma, Beethovenas.“ Tačiau čia pat pridūrė: „Bet Mozartas – vienintelis.“

Lietuvos kinui tokis vienintelis ir yra V. Žalakevičius. Arba „didžiausias, koki turėjo Lietuva“, cituojant „Respublikoje“ išspausdintą režisieriaus nekrologo antraštę. Panašus epitetai nedalijami kam pakliuvo, o tariami labai pasvėrus jų vertę.

Neverta laužyti iecių, apibrėžiant V. Žalakevičiaus vietą lietuvių kultūroje. Ją Maestro seniai suformulavo su jam būdinga literatūrinės frazės elegancija: „Senovės Romoje baigės kadenciją konsulas kreipdavosi į Senatą tokiai žodžiai: „Aš nuveikiau, ka galėjau. Tas, kuris ateis į mano vietą, tepadaro daugiau.“

P. P. S. Šiaisiai žodžiai V. Žalakevičius baigė savo kalbą Vilniaus „Helios“ kino teatre 1995 m. spalio 22 d. vakare, skirtame filmu „Niekas nenorejo mirti“ trisdešimtmečiui ir kino šimtosioms metinėms.

Dievo žmogus su gitara - Stanley Jordan.

280 žmogaus

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Nieko įmantrėnio, kaip kalbėti apie festivalio jubiliejų, nė nesugalvosi. „Kaunas Jazz“ šventė dvidešimtmetį. Tačiau laikas kartais skaičiuojamas pačiais keisčiausiais būdais. Pavyzdžiui, šūnims ar katėms pritaikomas žmogaus amžiaus mastelis. Taip paskaičiavus, „Kaunas Jazz“ dabar yra maždaug 280 žmogaus metų. Neskrysiu, kaip susiprotėjau, tačiau remiaus Audrius Giržado parodymais apie vidutinių, vos 5 metus siekiantį, festivalių gyvavimo laiką. Tačiau mūsiškis festivalis ne toks. Jis jau pasiekė neregėtą brandą. O Dalia Stonytė ir Audrius Giržadas, kaip ir prieš dvidešimt metų, pristatė pirmuosius jubiliejinius festivalius dalyvius.

Pradžia. Festivalis prasidėjo, kai skelbimus lentoje susipynė daugybė grojančių žmogeliukų, kai vėliau klausinėta pažiūstamų: „kada eisi į džiazus?“, kai bilietai, dvelkiantys nesupainiojamą džiazine atmosferą, atsidūrė kišenėje ir kai užgrojo „Šinkarenko jazz five“ (Leonidas Šinkarenka, Dainius Pulauskas, Valerijus Ramoška, Vytautas Labutis, Linas Būda), kurie labai priminė „laimingus žmones“. Taip vadinosi paskutiniojų jų kompozicija, taip „klausési“ ir visas jų džiazas. Gali būti, kad tokia begalinė laimė džiazui kenkia, nes jokių atradimų grupė šiai metais nepateikė. Tapo tiesiog aperityvu Stanley Jordanui, kurio pasiromy – pats žvaigždžiausias pačiomis geriausiomis prasmėmis. S. Jordanas grojo daug ilgiau nei iprasta vien todėl, kad, kaip pats prisipažino po koncerto, rado tam pačią geriausią vietą. Kauno publika muzikantui leido užsimirštį, tad ir koncertas prilygo sprogimui. Tiesa, kaip ir visi iš iprastinių rėmų išskrantintys dalykai, sulaukė kardinaliai skirtinį vertinimą.

Nostalgija. Chico Chagas pas mus jau antram kartą, nes žiūrovai, jis išlydėjė su publikos apdovanojimu, vėl kvietėsi atgal. Pagal „Kaunas Jazz“ apklausą internete tai buvo pats laukiamiausias festivalio koncertas. Ir nenuvylė tokios muzikos gerbėjų.

Tiesa sakant, klubinio džiazo reikalavimus įvykdė visos „Combo“ klube siautėjusios grupės. Gal kiek blankiai pasirodė olandai „The ploctones“, tačiau „Jazztronik“ muzikos ritmai salė tiesiog putojo.

O Courtney Pine'o vizitas jau trečiasis, todėl yra ką veikti muzikine komparatyvistika užsiimantiems atidiems festivalio lankytojams. Garsaus saksofonininko muzikavimas aiškiai keičiasi. Tiems, kurie džiazmeno šou neištvėrė iki galo, atrodo, kad iš bloga, o kitiams.

Truputį kitaip. Pianisto Gadi Lehavio, kuriam tik keturiolika ir kuris buvo apdovanotas nesenai atšvėsto gimtadienio tortu, koncertas tuo ne itin solidžiu amžiumi labiausiai ir intrigavo. Nes tokios muzikos mes jau esame girdėjė, tik atliekamos brandžių muzikantų. Todėl žiūrovai itin atidžiai ir priekaiptai klausėsi jo paties kurtų kompozicijų, kuriose genialumas labiau išryškėja arba išnyksta.

O „Bebo Ferra Luar Quartet“ jau iš anksto buvo prilipdyta itališkojo džiazo etiketė. Aišku, kad suveikė standartinis itališko temperamento suvokimas. Niekas nesitikėjo akademisko muzikos, klasikinio grojimo, todėl švelniai „muzikos profesorių“ grupe praminti italių įtiko tik atidiems ir subtiliems klausytojams.

Naujienos. Visi tie žmonės, kurie pirmą kartą (tiesiog neįtikėtina!) apsilankė koncertuose; naujoji, o gal tiksliau vėl iš naujo atrasta erdvė – Kauno filharmonija. Ji organizavo pirmąjį festivalį, o dabar prieinė džiazinį Chopino koncertą. Kaip jis pristatė Alfredas Kukaitis: „Chopinas tada ir dabar“. Chopinas PRIEŠ (puikiai atlaktas Mykolo Bazaru) ir PO Andrzej Jagodziński trio iš Lenkijos atsiradimo. Atrodo, jų globojamas Chopinas gerokai pasikeitė.

Pradimai. Ryškioji, margoji ir ižūlioji džiazuomenės dalis akivaizdžiai nyksta ir kažkur traukiiasi, o naujoji vis dar nesusiformuoja. Metams bégant blėsta ir muzikinės intrigos. Keistų, negirdėtų, stebinančių ir naujas tradicijas formuojančių koncertų lyg ir mažėja.

Tradicijos. Miesto rotušėje kasetėm pristatomas festivalio apdovanojimais klausytojų favoritams „Jazz eaters award“ bei į festivalio rengejų rankas perduodamas simbolinis Kauno miesto raktas. O tai reiškia, jog visą savaigali antrą pagal dydį Lietuvos miestą valdydžias džiazas. Ir jis valdo... Vėliau kas nors užkopia kariolio laiptais ir praneša apie pavasarį. Šiai metai tai buvo Julius Vilnonis, kuris ir skambino „Pavasari“. Lietus dažniausiai pasigaili vaikų piešinių ant asfalto. Džiazas juose visada ypač saulėtas. „Kaunas Jazz“ filmai jau seniai tradičia, o šiai metai net dvi dienas buvo galima stebeti senuosius įrašus, ilgėtis senųjų laikų ir ieškoti juose savęs.

Džiazo klausytojai prie VDU didžiosios salės išjimo susitinka bent vieną pažiūstamą, kuri pamato kartą per metus toje pačioje vietoje, tuo pačiu laiku – džiazuose.

Keičia, bet tradicija gali tapti ir visų pamiltas kolektyvas. Pavyzdžiui, „Saulės kliošas“, kuris sušildo saulės kliošais svytingia muzika. Tarp jo, madu ir fejerverkų išterpusi čekų grupė „Lesni zver“ vertė apgailestauti, kad didžioji dalis džiazo gerbėjų tuo metu sėdėjo VDU salėje. Jie buvo ištės puikūs ir neliko be žiūrovų dėmesio, nes centrinės Kauno gatvės nuo žmonių gausos tiesiog virė.

Po festivalio savo įspūdžiais pasidalysti palaipsme ir kelių jo žmonių ženklu: festivalio vedėjas, muzikos žinovas **Alfredas Kukaitis**: „Man tikrai sunku į „Kaunas Jazz“ žvelgti iš šalies... Tai savas, mielas festivalis. Tai ir mano festivalis, nes jau dvidešimt metų esu Jame. Su „Kaunas Jazz“ susiję daugelis gražiausiu, prasmingiausiu gyvenimo akimirkų. Man tai tebéra kelis dešimtmečius besitęstanti, nuolatinė šventė. Paskutinysis, jubiliejinis, buvo svarbus ir svarus laimėjimas jau vien todėl, kad įvyko. Idomus, įvairus, turiningas, nepaisant objektyvių sunkumų... Man šis festivalis – išskirtinis, nes pagaliau dalyvavo S. Jordanas – Dievo žmogus su gitara. Susitikimo su šiuo gitaristu laukiai dvidešimt metų. Tačiau staigmenų, kurios stebintų ar nuviltų, šiame festivalyje man tarsi nebuvu. Visi koncertai pateisino lūkesčius. Išskirtinės nebent Gonzalo Rubalcabą, kurio rečitalis Vilniaus kongresų rūmuose buvo palyginti radikalus, skirtas itin démesingam, pasirengusiam klausytojui. Tai svarus atkirtis skeptikų replikoms, esą „Kaunas Jazz“ tampa komerciniu renginiu, prestižo siekiančiu snobų traukos centrui. Jis visada buvo ir tebéra demokratiškas festivalis, per tiek metų išsiugdės keiliias jautrios, itin šiltos publikos kartas. Kiek-

Jauniausias festivalio dalyvis Gadi Lahavi su kolegomis.

Courtney Pine Kaune jau trečią kartą.

Akademiškieji italai „Bebo Ferra Luar quartet“.

metų festivaliui „Kaunas Jazz“

vieną kartą, kai žengiu į sceną, jaučiu labai stiprią, teigiamą, nekintantį salės energetiką. Manau, retykiai girdimas nerimas dėl didėjančio festivalio respektabilumo yra gerokai perdetas. Juk tai nėra vien didžiųjų korifėjų koncertai pagrindinėje festivalio scenoje. Kiekvienais metais sudaroma galimybė kiekvienam rasti trokštamą savastį, išsirinkti tai, kas svarbu. Festivalis siūlo plačiausią šiuolaikinio džiazo panoramą, šio žanro aktualijų. Koks šiandien yra džiazas, toks ir „Kaunas Jazz“. Jis visuomet sukuria miesto šventę. Ištikimai, nuosekliai puoselėja išskirtines tradicijas. Vesti koncertų visada vyksta viešuoju transportu, daug judu pėsčiomis. Sutinku daugybę besiūpsancių nepažįstamu žmonių, kurie kalbina, dėkoja, dovanuja mielų niekučių. To niekas nefiksuoja, nejamžina, bet... tai nekinta.

Turbūt tik nedaugelis žino, kad tokio lygio renginių vyksmą reglamentuoja labai griežtos sutartys. Tarkime, koncertų vedėjas neturi teisės pasiodyti scenoje, kol joje yra bent vienas pasiodymą baigiančios grupės narys, kol aidi publikos ovacijos. Jei į sceną ižengčiau per anksči, tai reikštų, kad jau metas užbaigtų koncertą, kad, rengę nuomone, tolesni bisai nepageidaujami.

Džiazo prigimčiai būdingos staigmenos. Tad ir festivalis nestokoja netikėtumą. Dažniausiai – malonių. Pernai brazilių kilmės akordeonininkas Ch. Chagas festivalyje liko iki pat finalo, dalyvavo net trijuose pasirodymuose. Grupės „Nossa Trio“ koncerte netikėtai dalyvavo ne tik jis, bet ir garsusis Paquito d'Rivera. „Kaunas Jazz“ istorijoje aukso raidėmis išrašytas faktas, kai naktinių *jam sessions* dėl sveikatos problemų vengiantis didysis Davidas Sanbornas daugiau nei valandą grojo senajame „Combo“ klube...

Festivalis kinta ir toliau kis. Tai neišvengiama. Kuria linkme? Nuoširdžiai tikiuosi, kad kitais metais tai patirsiu nebūdamas koncertų vedėju, kad turėsiu galimybę būti klausytoju. Tuomet vertinu objektyviau.“

Muzikologas Julius Kuizinas: „Ma-

Eduardo Niebla Duo sakralinis džiazas Vytauto Didžiojo bažnyčioje.

Alfredas Kukaitis: „Tai ir mano festivalis.“

nau, jog „Kaunas Jazz“ yra tikrai rimtas festivalis. Ir šiemet toks buvo. Jau pirmosios dienos „Stanley Jordan Trio“ koncertas davė puikų startą. Jis buvo išskirtinis ne tik šių metų, bet ir visos festivalio istorijos kontekste. Džiazo muzika labai įvairi, todėl ir jos priėmimo kriterijai skiriasi. Tačiau pasaiko ypatinges ir dar virtuoziškai atliekamos muzikos. Manau, S. Jordanas drąsiai įėjė į geriausius „Kaunas Jazz“ aplankiusių muzikantų penketuką.

Man patiko ir G. Lehavi iš Izraelio, ir „Bebo Ferra Luar Quartet“ iš Italijos. Manau, tik gera ir supratinę publika gali priimti tokius muzikantus. Italai nedemonstravo savo temperamentą, grojo susikaupę, klasikine maniera, kuri neišprususiam klausytojui gali pastoti. Todėl visai nenuostabu, kad dalis tokių žiūrovų išėjo iš salės. Tačiau

tai nė kiek nesumenkino muzikantų galimybių: įdomiai kalbėti minimaliomis priemonėmis.

Deja, C. Pine'as gal šiek tiek ir nuvylė, nes aš stebėjau jo kitimą scenoje. Kai jis festivalyje viešėjo pirmą kartą, grojo labai rūmtą ir gerą muziką, o dabar pasuko keistu keliu. Man jis elementai nėra įdomūs, todėl ši koncertą tikrai nustelbė anksčiau buvusieji.

Šiek tiek gaila, kad festivalis kasmet darosi vis respektablesnis. Paralelinio veiksmo, kuris telkdavosi VDU salės fojė, jau beveik neliko. O ten rinkdavosi ypač marga ir įdomi publikos dalis. Dabar jos vietą užima šaltoki, racionalūs klausytojai ir jų vis daugėja. Kodėl taip yra, net nežinau.

„Combo“ klubas tampa puikia vieta, kurioje galima pasiklausyti pas mus gana reto klubinio džiazo. Man labai patiko „Jazztronik“ iš Japonijos. Gal jie ir nėra tokie spontaniški, kokiai dedasi scenoje, tačiau tokį išpūdį surūpėjus, paslepija savo racionalumą.

Šiaip „Kaunas Jazz“ garso kultūra yra aukštoto lygio. Ir ne tik VDU salėje, bet ir „Combo“ klube. Lietuvoje taip dažnai girdime žemus garsus, kurie per garsiai grojami, o čia viskas puišiai suderinta.“

Galerininkė ir dailininkė Irena Mikuličiūtė: „Jei manės klaustumėte, ar tai geriausias metų savaitegalis, galbūt ir atsakyčiau neigiamai, nes tokiu yra daug. Tačiau pavasario – tikrai. Man, kaip brandžiam žmogui, tai geriausias jaunystės eliksyras, bent trumpam ištarpdantis metus.

Tai puiki vieta susitikti seniai matytus žmones. Yra tokiai, kurių vėliau visus metus nematau ir sutinku tik per kitus džiazu.

Šiais metais Kaunas tiesiog užė nuo jaunimo kaip kokia mano pamėgtą Barseloną. Išlaivėjo, nusimetė kasdienybės šarvus. Manau, tokį renginių atvirose erdvėse miestui reikia daugiau. O kasmet klausydamas džiazo, auditorija tobuleja.

Labai mėgstu jaunus žmones, todėl pastebiu jų džiazavimą, keistus aprangos akcentus. Aš ir pati ruošiausi šiam savaitegaliui, derinau apranga, nes tai padeda surūpinti sventišką nuotaiką ir kūrybingą atmosferą.

Šiais metais „Kaunas Jazz“ tikrai buvo vertas dvidešimtmecio. Festivalyje buvau jau aštuonioliktą kartą, todėl turiau su kuo palyginti. Tačiau pasigendu senosios džiazuomenės, kurios skonis ir kvapas, kaip seno, išlaikyto vyno, festivaliu tiesiog būtinės. Jo negaliu išsvaidžioti be Kęstutio Navako, Gedimino Šibonio ar Aleksandro Jegorovo-Džyzos.

Šiaisiai man labai patiko italai ir S. Jordanas. O jaunasis G. Lehavis nepasirodė itin didelis stebuklas. Visai nesenai dalyvavau jaunuju muzikantų konkurse Kauno filharmonijoje ir tokiių talentų girdėjau ne vieną. Didžiausia muzikinė nesėkmė, manau, siemet scenoje ištiko Šinkarenkos grupę.

Važiavau ir į Vilniuje vykusį koncertą, kuriame visuomet gali sutikti daugybę kauniečių. Man pasirodė, kad G. Rubalcaba džiazas labai artimas šiuolaikinei muzikai, todėl publicai jo klausytis nebuvvo lengva.

Man džiaza – tikra atgaiva. Šiaisiai manas paipildžiusi ir lakštingalų balsais, kurių klausėmės paryčiais prie „Combo“ klubo.“

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS ir Ievos ZAKAREVIČIŪTĖS nuotraukos

Vėl kaip prieš dvidešimt metų: Audrius Giržadas ir Dalia Stonytė.

Aktyvioji džiazuomenė: Irena Mikuličiūtė ir Julius Kuizinas.

Chopinui, fortepijono poetui

(1810-1849)

Alina RAMANAUSKIENĖ

Fryderyko Chopino kūryba nuga-lėjo laiką. Jo kūriniai – juvelyriskai nušlifuoti brangakmeniai. Romanti-kio polonezai, mazurkos, noxtiurnai, preliudai, etiudai, kiti fortepijoniniai veikalai, kurių sükürė per 200, nutie-sė spinduliuojantį tiltą tarp Lenkijos ir likusio pasaulio. F. Chopinas tapo savo tévynės simboliu. Didžiausiu vi-su laikų fortepijono poetu.

Lietuvoje yra pianistė – Šviesė Čepliauskaitė, ji nuo ankstyvos jaunystės ištikima F. Chopinui. Šviesė tikina, kad yra neabejingo visai ro-mantizmo epochai: R. Schumannui, J. Brahmsui, netgi F. Lisztui, tačiau F. Chopinas jai artimiausias savo jausmų didybe ir gilumu, sudėtinga kūrinių faktūra, įnoringu ritmu, subtilia pedalizacija, žavingomis, poezi-jos persunktomis melodinėmis lini-jomis, nepakartojamu rubato ir, žino-ma, improvizaciškumu. „Itin giliuo-si į jo kūrybą, – sako Š. Čepliauskai-tė. – Varšuvuje, stažuojantis Chopi-no konservatorijoje, labai padėjo prof. Barbara Hesse-Bukowska, bene didžiausia Chopino muzikos žinovė pasaulyje, atskleidusi daug jo kūri-nių atlikimo paslapčių.“

Šviesė linkusi manyti, kad F. Chopi-ną yra perpratusi ne tik kaip kūrėja, bet ir kaip asmenybę. Jis buvo emig-rantas. I Paryžiu atvyko meninių am-bicijų vedamas. Lenkijoje, dar nesu-kakus dviešimčiai metų, jau nebetu-rejo ką veikti, tiek jo meniniai intere-sai pranoko kitų jaunų studentų. Nors F. Chopinas buvo silpnos sveikatos, ne tik Paryžiuje įsikūrė menininkai, bet ir mažiau išprusė klausytojai su-vokė, kad jis – genijus. Beje, XIX a. 4-ajame dešimtmetyje Paryžius spar-čiai modernėjo, kai kurie lūšnynu ra-jonai tapo spindinčiomis gatvėmis ir

prospektais. Ši procesą F. Chopinas matė, nebuvo abejingas pokyčiams. Tai atsispindi jo laiškuose, kurie įro-do, jog kompozitorius – smalsi asme-nybė. F. Chopino laiškai yra subtilūs ir drauge ironiški, retsykiais buitiški, visgi dažniausiai – labai pakylėti. Per laiškus jis atsiskleidžia kaip daugia-briaunė asmenybė. Su pliuo ir minu-so ženklais, kaip ir mes visi. „Chopi-nas, – pasakoja Šviesė, – buvo žavin-gas pašnekovas, inteligentiskas, netgi aristokratiskas. Tikras *dendis*, mėg-davo prašmatnius drabužius. Tą sa-lygojo jo gyvenimo būdas ir aplinka. I Paryžiaus salonus negalėjo ateiti pras-tai atrodydamas, taip pat skurdžiai ap-sirenges negalėjo mokyti aristokratą. Juk ne viena iš tų madmuazelių forte-pijono mokytojo laukdavo ne tik dėl individualių pamokų.“

Koncerte Kauno filharmonijoje Šviesė pasirinko skambinti F. Chopi-no polonezus. Pačius žymiausius, sudėtingiausius. Tuos septynis, ku-riuos pats autorius laikė tikrais polo-nezais, lenkų aristokratų garbei para-šytas veikalais. (Apie likusius dešimt polonezų jis buvo kur kas kuklesnės nuomonės.) F. Chopinas, visada sa-ve laikės lenkų kompozitoriumi, no-rejo, kad jo kūrinių koncertai prasi-dėtų ir baigtisi polonezais – kūri-niais, kurie simbolizuoją Lenkiją. Po-lonezai – vieni sudėtingiausiai F. Chopi-no opusų. Norint juos sekmingai atliki, reikia didelės fizinės išver-mės, blaivios galvos, įkaitusią emoci-ją ir... tvirtų it plienas pirštų. Publi-ko dėmesį Šviesė priklaustė jau nuo pirmojo atlikto polonezo A-dur, Op. 40 Nr. 1, turbūt populiariausio kom-poziatoriaus kūryboje. Pasigérējimą kėlė pianistės natūralumas, puiki fra-zuotė, stiprus ritmo pojūtis ir viso mu-zikinio audinio, visos faktūros „lai-kymas“ savo rankose nuo pirmosios

iki paskutiniosios natos.

Skambindama lyriškesnius, me-lancholiškus polonezus Šviesė žavė-jo trapia jausena puikiai pertektame rubato. Šiuose kūriniuose (polonezas op. posth. b-moll, 2 polonezai op. 26) nieko nebuvo per daug, detalės ne-užgožė visumos: kilnios, elegantiš-kos, prabangios. Keli techniniai neti-kslumai tikrai nesudrumstė vakaro nuotaikos. Atvirksčiai, jie buvo sa-votiškai žavūs. Primenantys klausy-tojams, kad skambina gyvas, jautrus žmogus, o ne kokia nors tobulai pa-gaminta rytiška mašina.

Gerai, kad vietoj polonezo-fanta-zijos, numatytos paskambinti kon-certo pabaigoje, Šviesė pasirinko pa-groti valsą a-moll, Op. 34 Nr. 2. Inter-pretuodama ši veikalą, pianistė įtiki-nino, kad yra subtili miniatiūros meist-rė, gebanti po didžiulio polonezų techninio krūvio atpalaiduoti publi-ka ir, manau, atsipalaidotu pati. Bi-sui pagrota mazurka dar labiau pa-brėžė, patvirtino šias pajautas.

Geranorišką pianistę, surengusią apie 500 koncertų įvairiuose pasau-lio miestuose (daugiausia Lenkijoje ir Lietuvoje), pastebėjo Lenkijos ins-titutas Vilniuje ir jo partneriai. S. Čepliauskaitė išrinkta į didžiulio projek-to „Chopin 2010 – Lietuvos Respublika“ organizaciniu komitetu garbės narius. Šio projekto programe yra įvairių renginių: dailės ir fotokūrinių parodu, džiazo muzikos vakarų, edukacių popiečių. Tačiau didžioji be-veik metus trunkančios Chopino 200-ujų gimimo metinių paminėjimo pro-gramos dalis skiriama koncertams. Projeketas prasidėjo balandžio 28-ąją so-line Š. Čepliauskaitės programa, ta pačia, kurią ji skambino Kaune, o baigsis gruodžio mėnesį. Skambės devyni kon-certai. Juose galėsime išgirsti ne vien F. Chopino muziką: J. S. Bachą (myli-

Michailo RAŠKOVSKIO nuotrauka

miausią Fryderyko kompozitorijų, lenkų genijaus amžininkų kūrybos, taip pat šiuolaikinių lietuvių kompo-zitorų kūrinių, skirtų F. Chopinui. (Tarp jų – vieną gražiausią O. Narbutaitės opus „Rudens riturnelė“). Kū-rinius atliks būrys įvairių šalių muзи-kų: japonai, lenkai, ukrainietis, ka-zachas ir, žinoma, lietuviai. Idomus bus koncertas, kuriame galėsime pa-simėgauti istorinio fortepijono „Sto-ecker“, pagaminto 1863 m., garsais.

Taip pat bene pirmą kartą išgirsime beveik visas F. Chopino dainas. (Jų autorius sukūrės septyniolika). F. Chopi-no jubiliejui skirti koncertai bus atliekami F. Chopino salone, Vilniaus paveikslų galerijoje. „Salonas, – pa-sakoja Šviesė, – tarsi skirtas roman-tizmo muzikai atliki: ampyro stilus baldai, paveikslai, o ir organizatorių šiluma, dėmesingumas klausytojus nukelia į didingą meno epochą.“

Apie F. Chopiną, jo kūrybą, inter-pretacines subtilybes Šviesė galėtų pasakoti išsiitas valandas. Apie savo koncertus, kuriuose grojo F. Chopi-no muziką – taip pat. Vienas įsimin-tiniausiai, pasak pianistės, buvęs Že-liazova *Volia* dvare, kur gimė kom-pozitorius. Šviesė nuoširdžiai džiau-giasi, kad netrukus, jei viskas gerai sekisis, galėsime išsigyti puikią Anto-

ni Grudzinskio knygą „Chopino gy-venimas ir kūryba“, kuri šiuo metu ver-ciama į lietuvių kalbą. „Tai veiklas, skirtas skaityti ne tik muzikams, – pa-sakoja Šviesė. – Knygoje daug Chopi-no laiškų, amžininkų prisiminimų, be to, labai suprantamais, vaizdžiai pa-aikiinti muzikiniai žanrai, terminai.“

Visgi koks F. Chopino ryšys su Lietuva, išskyrus faktą, kad jo kūry-ba labai mėgstama pianistų, dažnai skamba mūsų koncertų salėse?

„Tiesioginio ryšio lyg ir nėra, – sa-ko Šviesė. – Chopinas niekad nesi-lankė Lietuvoje, čia nekoncertavo. Netiesioginis ryšys nedidelis. Chopi-ną globojo mecenatas Antanas Rad-vila, kuriam savo kūrinių dedikavo Beethovenas, pirmasis parašės operą pagal Goethe's „Faustą“. Chopino mo-kinys Napoleonas Orda, vėliau gy-venęs Vilniuje, išraižė daug puikių šio miesto graviūrų. Dar viena jung-tis – poetas Adomas Mickevičius. Pa-galiau daugybei Lietuvos kompozi-torių Chopinas darė įtaką: ankstyva-jam M. K. Čiurlionui, J. Gruodžiu, B. Dvarionui, neužmiršta jo ir šiuolai-kiniai kompozitoriai. Pravartu prisi-minti Cypriano Kamilio Norwido žodžius apie didžių jubiliatą: „Kilme – varšuvietis, širdimi – lenkas, o talen-tu – pasaulio pilietis.“

Martyna Jatkauškaitė – muzikų aukso medalo laimėtoja

2010 m. į *Guildhallo* mokyklos aukso medalininkų sąrašus bus įra-šyta ir lietuvių pianistės Martynos Jatkauškaitės pavardė.

Viena iš trijų prestižiausiai Lon-dono muzikos mokyklų – *Guildhallo* muzikos ir dramos mokykla – kas-metinį „Aukso medalo“ konkursą in-strumentininkams ir dainininkams rengia nuo 1915 m. Šiemet ši svar-bū apdovanojimą ir dešimties tūks-tančių svarų prizą laimėjo pianistė M. Jatkauškaitė – pirmoji laureatė iš Lietuvos.

M. Jatkauškaitė konkursinę pro-gramą – labai sudėtingą Sergejaus Prokofjevo „Koncertą fortepijonui Nr. 3“ – gegužės 5-osios vakarą gro-jo milžiniškoje ir pilnoje klausytojų *Barbican* meno centro koncertų saléje. Dėl apdovanojimo varžėsi trys finalininkai – be lietuvių, taip pat grojo pianistė iš Rumunijos Diana Io-nescu (ji konkurse užėmė antrą vietą) ir airis violančelininkas Brianas O'Kane'as. Savo bendramoksliams akompanavo *Guildhallo* mokyklos simfoninis orkestras.

Mūsų pianistė sudėtingą partiją

Martyna Jatkauškaitė su žiuri nariais.

grojo virtuoziškai, energingai ir pa-sitikinčiai, galima buvo pasimėgauti puikiu dialogu tarp solistės ir Peterio Starko vadovaujamo orkestro. Tad au-toritetingai konkurso žiuri ilgai svars-tyti neteko. Pradėdamas apdovanojimo ceremoniją, mokyklos direktorius Jonathanas Vaughanas pajuokavo, kad ir šiame konkurse, ir tadien

vykusiouje Jungtinės Karalystės par-lamento rinkimuose yra trys pagrin-diniai kandidatai, „bet mūsų kon-kursantai, priešingai nei politikai, pateikia tikrąsias vertėbes“.

Savo auklėtine džiaugėsi ir profes-or Joan Havill, tarp kurios mokinį 14 metų nebuvo aukso medalo lai-mėtoju.

Žiuri nariai šių metų konkurse bu-vo: Peteris Starkas, to vakaro *Guildhallo* simfoninio orkestro dirigentas, J. Vaughanas, mokyklos direktorius, muzikos kritikas Tomas Service'as (*Guardian* ir *BBC*), Nicholas Mat-hiasas iš *IMG* agentūros bei dirigentas Jamesas Gaffiganas, San Francis-ko simfoninio orkestro dirigentas.

Beje, tarp trijų *Guildhallo* mokyk-los aukso medalo konkurso finalin-inkų buvo dar viena lietuvi – puiki pianistė Evelina Puzaitė, bet 2004 m. ją aplenkė smuikininkas Borisas Brovincinas.

Guildhallo mokyklos aukso me-daliais yra apdovanoti tokie atlikė-jai kaip Jacqueline du Pré (1960), Tasmin Little (1986) ir Brynas Terfe-las (1989).

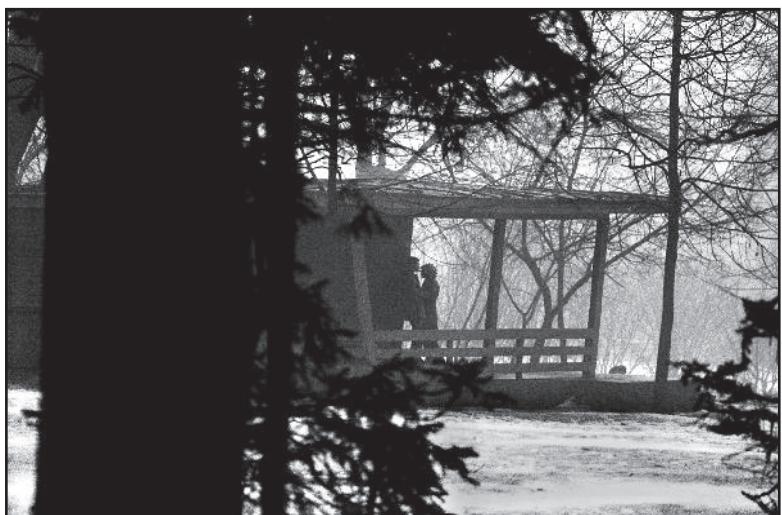
M. Jatkauškaitė yra Kauno Juozo Naujaliu meno mokyklos auklėtinė, vėliau studijavusi Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pas Veroniką Vi-taitę. 2005 m. jaunoji pianistė laimėjo Baltijos šalių stipendiją ir išvyko studijuoti į Londono *Guildhallo* mu-zikos ir dramos mokyklą, kurioje su pagyrimu baigė magistro studijas. 2008 m. lapkričio mėn. pianistė debiutavo *Wigmore* salėje, vėliau su Londono festivalio orkestru pasiro-dė *Cadogan* salėje. Laimėjus įvairių stipendijų pianistė taip pat yra gro-jusi *Barbican*, *Royal Festival* salėse, surengė įsimintiną rečitalį *Purcell Ro-om*. Šiuo metu Martynos mokslus remia *Noswad* labdaros bei *Vandervell* fondai.

LR ambasados JK informacija

Ilaikinimas ir įvietinimas Aleksandro Ostašenkovo fotografijoje

Remigijus VENCKUS

Placiai žinomas Šiaulių gyventojo menininkas Aleksandras Ostašenkovas yra sudaręs keturias diadeles ir išsamias savo kūrinių kolekcijas: „Kitas krantas“ (išleista kaip pirmoji knyga, apžvelgianti ir pristatanti 1979-2004 m. menininko kūrybą), „Mano miestas“ (tai 2004-2005 m. knygoje įamžinti melancholiški, poetiški Šiaulių peizažai, kuriuos drįstu vadinti miesto nostalgijos portretais), „Mirties sodas“ (mirties ir mirimo itampos kupinas, žmogaus būties ir egzistencijos prasmės apmąstymu bei abejonių prisodintas fotoarchivas, taip pat išleistas knygos pavadalu), „Neivardyto laiko portretai“ (ši kolekcija Lietuvos meno mylėtojams parengta ir pristatyta šiemet). Pastarausios fotografijų kolekcijas drįstu vadinti savitomis vizualinių minčių tiesėmis. Vientasis ir kūrybinės fotografo žvilgsnis nukreiptas į priešakyje aptinkamus vaizdus, nuoseklus ir pagrįstas vaizdų selekcionavimas / kolekcionavimas padeda visas linijas suvokti kaip tobulus, idealius taškus. Taškai ir tiesės labiau nei tinklai tinka apibūdinti menininko kūrybos charakteriui, grindžiamam logikos ir jausmo tarpusavio tubulo derinio buvimu ir įprasminimu. Reikia paminėti, kad šie taškai sprogsta / plysta, ir kūrinių turinys verčia juos (linijas arba taškus) suvokti kaip labai nelokalus. Egzistencija arba egzistencinių būties potyris A. Ostašenkovo kūryboje nepasižymi lokumu, jis sklandu / tvyro savotiškoje įsivaizduojamoje ir neapčiuopiamoje erdvėje. Turiu prisipažinti, kad suprantu, jog tai, ką rašau, skamba keistai. Galbūt panašiai kaip savotiška filosofija apie ką nors neregima, apie kažką, ką norisi žūbtu išvysti ir sulaikyti. Šis A. Ostašenkovo atkakliai ir kantriai išplėtotas bei pagrįstas neregimasis verčia jį, neregimai, suvokti kaip apčiuopiamai nejauciamą arba jauciamą kaip kažką, ko negalima įvardyti, bet norisi pavadinti apčiuopiamu. Imersinė kūrinio erdvė ir laikas tobulai įtraukia žiūrovą. Šis mano abstraktybių prirodintas rašymas konstatuoja, kad meno kūrinio turinys yra labiausiai nepasiduodantis aprašymui; kad jis panašus į jausmą, kurį norint apibūdinti tenka atkakliai ieškoti / formuluoti metaforas. Deja, turiu pripažinti, kad žodžių siaurumas / netobulumas dažnai mane kaip ir mano rašančius kolegas nuvilia. Taip pat pripažistu, kad tekste negaliu niekur paėgti nuo žodžio netobulumo.

1972 m.

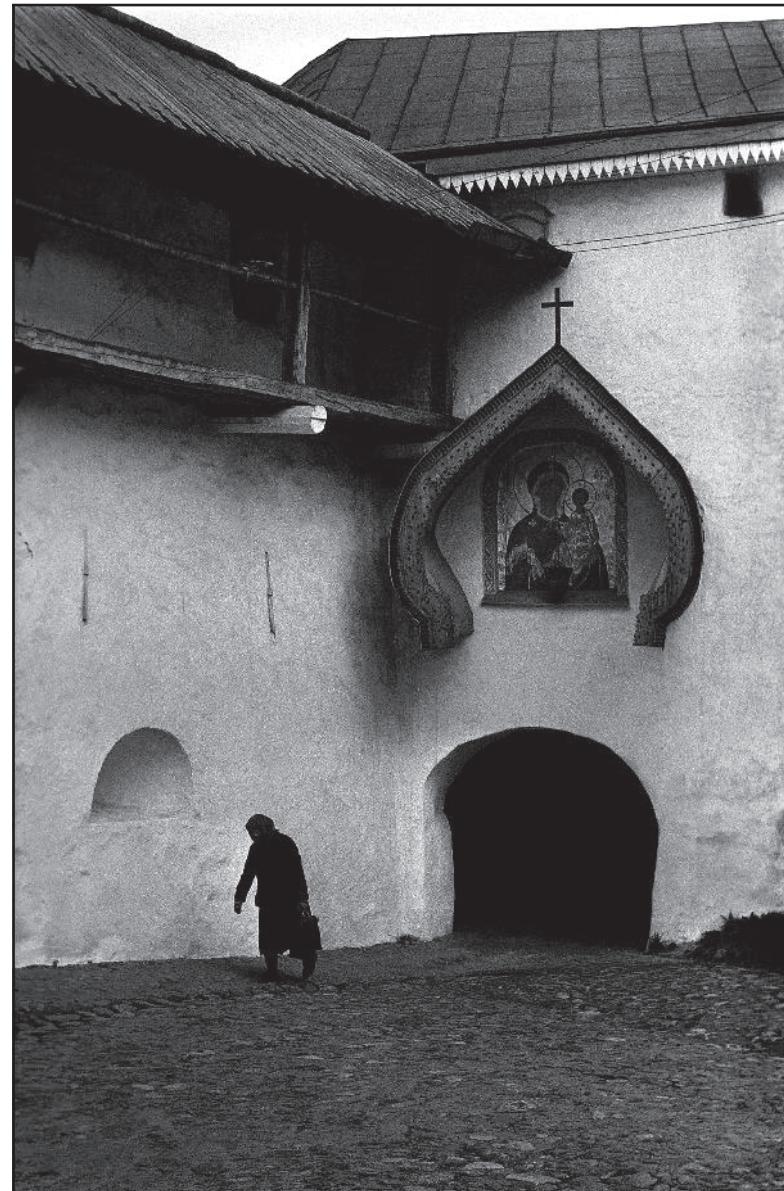
1973 m.

Pasitelkdamas netobulujų galias epizodiškai aptarsiu naujausią A. Ostašenkovo kūrinių kolekciją. Ji sukomponuota iš 1968-2010 m. darytų nuotraukų. Reikia paminėti, kad pirmoji kūrinių paroda vyko vasario 19 - kovo 13 d. Šiaulių dailės galerijoje. Darbai užėmė beveik visas ekspozicines galerijos sienas. Idomu buvo matyti meno mylėtojus, atidžiai stebinčius fotografijas, siekiančius patirti ir perprasti užfiksuočio laiko ženklos. Gegužės 5-23 d. ši galimybė suteikima Panevėžio gyventojams ir svečiams. Nuotraukos eksponuojamos miesto Fotografijos galerijoje.

Kai kurių savo kūrinių menininkas neįvardija jokiais specialiais, logiškai pagrįsta pavadinimais. Užrašo tik metus. Cia metai labai svarbūs. Jie verčia mus skaičiuoti praeitį ir planuoti ateitį. Metai leidžia nuotraukų suvokti kaip kelionės atgal priemonę. Taip pat konstatuoja, kad fotografijai būdinga veikti kaip atminties rekonstravimo instrumentai arba kaip pretekstai, verčiančiam mūsų atmintį savaimė rekonstruoti. „Metai verčia įjungti savo laiko receptorius ir iš naujo išgyventi akmirkas“, - sako A. Ostašenkovas. Tai geras kas vaizduojama šiose fotografijose? Nuotraukos 1972 m. antrame plane regime flirtuojančią porelę. Pirmasis planas, pridengtas eglų kamienų ir nusvirusių šakų voratinkliu, fo-

tografavimo aktą verčia traktuoti kaip sekimo priemonės įsiveržimą į nuosekliai ir ramiai egzistuojančią realybę. Nuotraukoje 1973 m. fotoobjektyvas gali būti suvokiamas kaip grobuonis, užpuolantis nieko neįtarianti auką. Regime moters am rankų, laikancios baltpūkė mergaitę, nugarą. Pro pečius išnyrantas susimastęs vaiko žvilgsnis leidžia manyt, kad fotoaukojimo metu jis klausia mūsų - žiūrovų ir fotografo - už ką? Kiek nejaukia turinio ir keturios fo-

tografijos, pavadintos 1980 m. Vievoje iš jų regime moterį su nešuliais, į mus atsukusią nugarą ir žvelgianti į muziejaus skelbimų lentą; kitos - moterį, žengianti pro vartus, priemenančius įėjimą į uždarą vienuolyną. Visos figūros tamšios ir savotiškai išryškintos baltame fone. Visos - užgautos ir kupinos egzistencinio skausmo ženklų. I žiūrovus atsukta nugarą padeda atsirasti vidinei kūrinio įtampai; sužadina žiūrovų jausmus. Pirmame fotografijos plane fik-

1980 m.

suoti nugarą mėgsta ne vienas fotografas. Kinematografijoje ši vaizdų metodą labai išplėtojo rusų režisierius Andrejus Tarkovskis. Nugaros metodas jo pasitelktas kaip subtilaus ir ilgo monologo arba dialogo įtaigumo sąlyga. Taip vaizde atsiranda mano anksčiau minėtasis kažkas / kažkokas ir kuria individualia, iš žūrovo poziciją kylančią įsivaizduojamą patirtį ir pasakojimą.

Kaip raktas, leidžiantis atrakinti ir išlaisvinti laiko receptorius, gali būti suvokiamas vienos užrašymas. Fotografija ne tik įlaikinama arba egzistuoja kaip verčianti įsilaikinti kitame - praeities laike, bet taip pat ji yra užmirštos arba sąmonėje užblokuotos praeities atradimas. Ji verčia iš naujo patirti išgyventą ir galbūt ne visai teisingai patirtą laiką. Vadinas, kūrinių erdvėlaikis nepriskluso šiandienai, o nuotraukose reprezentuojamas žmogus nėra šiandienos žmogus.

Menininkui svarbi Kolainių vietovė. Čia palaidotas jo Tėvas, čia prabėgo žavingos asmeninio gyvenimo akimirkos. Fotografija „Kolainiai 1“ (1982) atskleidžia vietinių gyventojų charakterius, gal net pertekliai vietinės kasdienybės kvaipa. Negaliu pasakyti, kad nuotraukose kas nors ypatinga įvyksta, tačiau pastebiu pozuojančių arba šiai užfiksuočių žmonių nuoširdžius veidus. Ypač patraukia dėmesį baltu chalatu vilkinti, už pagrindinių personažų pasislėpusi, telefonu kalbanti moteris. Ši kūrinio situacija inspiruoja prabilti apie individualią, žūrovo mintyse gimstančią istoriją. Nuotraukoje „Kolainiai 2“ (1982) regime besikalbančius du žmones. Neabejoju, kad galima užsinorėti išgirsti jų pokalbi. O štai fotografijoje „Kolainiai 3“ (1982) matome prie vietinės parduotuvės besibūriuojančius vyrus. Ši situacija galbūt iliustruoja audringą vietinių, alkoholio nevengančių žmonių gyvenimo būdą.

Taigi galima teigti, kad įamžinta vieta į vizualųjį paviršių grąžina užmarštinugrimzdusius atsiminimus ir praeitį. Nuotrauka konstatuoja menininko jautrumą, jo egzistencinių pokyčių virpėjimą. Joje nutinka kasdienybė, kuri kaip nutikimas suvokiamas žvelgiant iš šiandienos perspektyvą. Nutikusi kasdienybė pirmiausia verčia menininką ieškoti savo tapatybės, permąstyti patirties kaitą ir iš naujo atrasti save, galbūt kitoki, netikėtą, o gal tikresnį nei anksčiau. Kai kurie fotokadrai byloja, kad fotoobjektyvo žiūrėjimas į fotografuojamojo akis išprovokuoja tikrumaną. Išprovokuotas tikrumas konstatuoja praejusios dienos svarbą. Verčia laiką suvokti kaip tėkmę, srūvančią į praeitį, o fotografiją - kaip šiandienoje įformintą pasekmés konstantą. Šioje situacijoje, šiame laiko įsiveržime gana sunku tiek save kūrėjai, tiek save žiūrovą sulaikyti kaip žavios akmirkos gyventoją. Laikas nunaša jausmus iš mintis, įkalina juos tikrovės atspaude. Žiūrintysis į fotografiją visada lieka laikę, kuris pasikeitė, bet ne laikę, kuris kažkada vyko. Atstumas, skiriantis nuo akmirkos, ilgėja ir taip gimdė nostalgijos, apmaudo, pilnatvės, melancholijos jausmus. Žiūrėdamas į A. Ostašenkovo fotografijas suprant, kad laikas tau niekada nepriklausė ir niekada nepriklausys. Jis yra savarankiškas ir tik tau - fotografui /žiūrovui - atrodo draugiškas, vertas prisijaukinti reiškinys. Deja, ne laikas su mumis draugauja ir prie mūsų liečiasi, bet mes su juo draugaujame ir jautriai susiliečiame. Galbūt mums tik atrodo, kad galime jį valdyti?

Išminties takai

Emilia Jézualda JAUDEGYTÉ

Įžymi lietuvių grafikė Giedrė Gučaitė vėl pradžiugino mus savo kūryba. Ji neapsiribojo viena paroda, o ir ateityje ketina plėtoti kūrybinio projekto ciklą „Imu ir skaitau“.

Pirmaoji paroda tokiu pačiu pavadinimu buvo surengta šiu metų sausį Antano Žmuidzinavičiaus kūrių ir rinkinių muziejuje. Giedrė – dailininko anukė. Jos mama, A. Žmuidzinavičiaus dukra, taip pat buvo Giedrė, pirmoji Lietuvoje mergaitė, pakrikštysta šiuo vardu. Kiekviena čia surengta dailininkės paroda – simbolinė dovana žymiam seneliui, šeimai, artimiems žmonėms.

Balandžio 16 d. antroji šio ciklo paroda, pavadinta „Takai“, buvo atidaryta Kauko keramikos muziejuje (ji veiks iki gegužės 16-osios). Joje – ciklas ant popieriaus lakštu, molio plokštėi ir objektas „Dangaus mana“.

Parodai skirtus darbus dailininkė sukurė šiais metais – viską apmastę, nieko nedarė atsiskritinai, dirbo žinodama, kokioje salėje ir kaip savo kūrinius eksponuos. Čia vyrauja kaligrafija: keramika, popierius, rankų darbo popierius. Juose – tekstai iš Senojo Testamento, surašyti hebrajų, lotynų, vokiečių, lenkų ir lietuvių kalbomis.

Senojo Testamento išmintį popieriaus lakštuose Giedrė rašo jau seniai – kiekvieną sykį pasirenka vis naujų prasmingų tekstų, taigi jos parodas kaskart lydi kita tema, o jas visas sieja sakralinė linija.

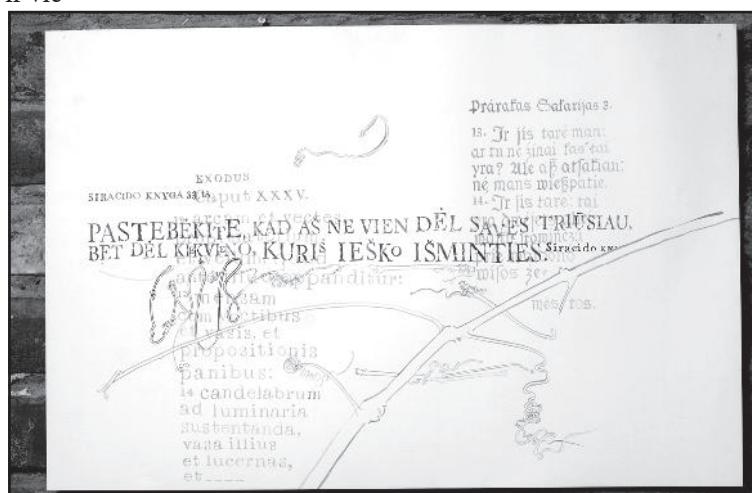
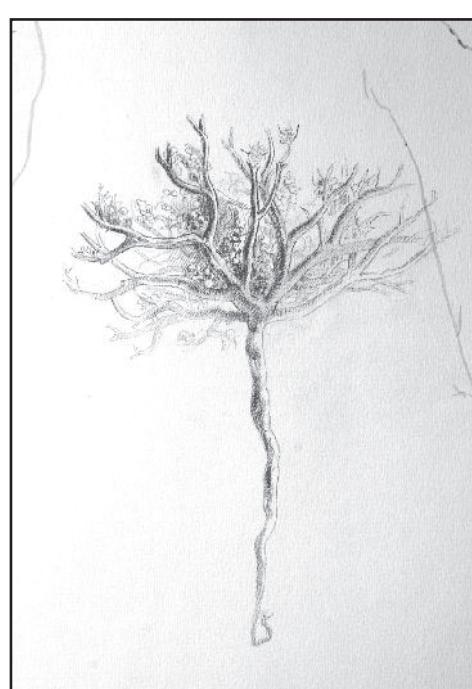
O iš kur ji gavo tekstų dar keliomis kalbomis? Autorė linksmai pasakojo apie gerą bičiulį vokietį kunigą dr. Hansą Friedrichą Fischerį, kuris čia gyvendamas išmoko ir lietuviškai kalbėti. Kai tik sužinojo, jog Giedrei reikia tekstu, atnėsė visą maišą Senųjų Testamentų įvairiomis kalbomis. Dailininkė atliko didžiulį darbą, išrinkdama tas pačias eilutes ir žodžius skirtingomis kalbomis.

Pirma „Popierinio ciklo“ dalyje plo- na pieštuko linija pavaizduota vėjo per dy- kumą nešama Jericho rožę, lengvutė ir vie- niša. Kitoje dalyje – rožės žedas, atsitiesės ir išskleidės lyg medis, numalšinės troškulį, vertikaliai linija kyla aukštyn. Antrame plane vos įžiūrimi išdžiūvę skurdūs dy- kumos augalėliai, retai gaunantys lašelį vandens. Tolesnėje kelionėje augmenija ryškėja, stiprėja žo- lynų šakelės, karpytų lapų ažūras, ir balto lapo plokštumoje lyg ar- fos garsai suskamba smulkus de- lizuotas piešinys. Augmenijos gausėja, vis daugiau gyvybės, ir... išskyla ŽODIS. Jų daug. Žodžiai vingiuoja, šoka, artėja lyg jūros banga: išmintingi, perspėjantys, patariantys, įvairiomis kalbomis surašyti, spalvingi, iš amžių glū- dumos ateinantys. Žolynai prasi- skiria, atverdami Taką, pagerbdami išminties procesiją. Tekstai spalvų ir to- nų intensyvumo skirtumais atskiria vie- ni nuo kitų daugiaplane kompozicija, kuri primena, kaip važiuodami kalnuotomis vie- tovėmis grožimės kalmu melsvais siluetais, pasikartojančiomis, vis ryškėjančiomis, ar- tėjančiomis viršukalnių virtinėmis, jų di- dybe, Dievo jėga ir galybe: „O Dieve, ma- rių, dangaus ir žemės žmogų kursai sutvē- rei.“

Senieji tekstai hebrajų kalba, tai – žyd- ros neryškios tolimos. Ji – pradžia ir pa- grindas.

Raidės plaukia, ryškėja tartum galtingi kalnai. Pirmame plane akcentuotas lietuviškas tekstas, mums jau išverstas, suprantamas žodis, padedantis Amžinąsiams Tiesas suvokti ir mūsų laiko žmogui: „Išminčiaus žinojimas yra kaip tvinstanti upė, o jo pa- tarimai kaip gyvybės šaltinis.“

Rašydama dailininkė meistriškai kom- ponuoja, išryškina reikšmingiausių ir pra- smingiausių žodžius:

Malonus
Jo
gailestingumas
nelaimėje,
kaip
lietaus
debesys
per sausrą.

Kiekvieną tekstu raidę Giedrė rašė te- tuku, kruopščiai, kaligrafiškai, nenaudodama jokių traflatetų ar šablonų.

Tolesnėje kelionėje Giedrės „Takais“ žolynai ir visa augmenija dingsta, tik išviešpatauja išminties žodžiai, tokie nepaprasti kaip ir šioje Izaijo pranašystėje:

Štai išgryrinau tave,
tačiau ne kaip sidabrą,
tave išmėginau
skausmo
žaizdre.

Parodinės erdvės centras – keramika. Giedrė ne naujokė, molį minkė ne pirmą kartą. Lakštų formos plokštės nemonotonios ir nenuobodžios. Kiekviena skir-

tinga, paviršiuje jaučia- ma išpausta medžiagos ir lipdybos faktūra. Jos iš- degtos panaudojant ja- ponišką „rakū“ degimo technologiją, kuria suku- riamas archajiškumo išpūdis, vietomis sužvil- ga redukavusis glazūra matiniame, tamsiau ar švesiau pilkšvame plokštėi paviršiuje. Moliniuose lakštuose taip pat kalba ir skambia tekstu žodžiai: „Būk greitas klausytis, bet lėtas atsa- kyti“...

G. Gučaitė ir visada ją palaikantis, daug padedantis vyras Jaras (Jaros- lavas Okulič-Kazarinas) – buvę alpinistai.

Atrodo, jog ten, kalnuose, ir susijungė du takai į vieną bendrą kelią. Kalnų žmonių akyse visą gyvenimą atsispindi dangus ir debesys, uolos ir kalnų viršūnės. Kalnuose netikrumo ir apgavystės negali būti... Gal žemėje daug laimingiau gyventume, jei žmonės dažniau atsigrežtų į Amžinąsius Tiesos šaltinių. Siracido knygoje yra tokie žodžiai, kuriuos dailininkė užraše: „Paukščiai suka lizdus su panašiais į sa- ve, ir ištikimybė apsistos pas tuos, kurie ja gyvena.“

G. Gučaitė gimė Vilniuje, 1966 m. M. K. Čiurlionio meno mokykloje įgijo gra- fikos specialybę, 1966-1972 m. Vilniaus dailės institute studijavo pedagogiką ir grafiką. Nuo 1972 m. dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje. Kuria estampus, plakatus, knygų iliustracijas, piešinius, kaligrafiją, tapo ant popieriaus, gamina ir rankų darbo popieriu su išpaustais reljefiniaisiais audimų raštais ar senovinio rank- šluosčio ornamento pakraščiais, formuoja objektus lyg skulptūras. Jos grafika atrodo trapi, elegantiška, tačiau stulbina mil- žiniška jėga ir vidine stiprybe. Visa kūry-

ba spindi sakralumu, tyru sielos švytėjimu. Dažnai Giedrė prasitaria, jog reikia ti- keti gerumu, tiketi savo Takais, geromis pranašystėmis. Taip žmogui bus lengviauapti švaresniams ir tvirčiau eiti savo ke- liui. Citata iš Izaijo knygos apibendrina dailininkės parodos koncepciją, jos pa- grindinę mintį:

*Dykumoje ištrykš vandens srovės,
tyrlaukiuose tekės upės,
išdeginti smėlynai
ezeru pavirs,
ištroškusi žemė taps šaltiniai
vandens.*

*Kur šakalų guoliai, ten dygs,
žaliuos nendrės, žels medžiai
ir vieškelis ten eis.
Jis bus vadinamas
šventuoju keliu.*

Vienišam, tačiau dvasiškai kartu su vi- sais pasaulio žmonėmis esančiam lietuviui, bičiuliu, režisieriui Jokūbui Viliui Tūriui, pasiryžusiam leistis piligriminėn kelionėn į Ispaniją bei nulėmusiam parodos „Takai“ kryptį ir mintį, Giedrė užraše šiuos žodžius:

*Yra žodžiai, kurie
nusipelno mirties:
tegu jie niekada
nebūna girdimi
Jokūbo pavelde.*

Dailininkės kūrybinis projektas su šia paroda dar nesibaigia. Temą „Imu ir skaitau“ galima testi be pabaigos, nes autorės užra- šytas tekstas iš Siracido knygos kviečia ieš- koti ir eiti: „Pastebėkit, kad aš ne vien dėl savęs triūsiau, bet dėl kiekvieno, kuris ieš- ko išminties.“ Ji žada eiti ir ieškoti.

Kviečiame aplankytį parodą, kuri gali pa- dėti sustoti, atskivęti ir susikaupti, pamir- šus beprotišką šių laikų bégimą, paskatinti ieškoti ir prisiliesti prie to, kas Amžina.

Audrius KAPČIAUS nuotraukos

Tarptautinis poezių festivalis

Poezijos pavasaris 2010

Gegužės 16-30 dienomis Lietuvoje, Airijoje (gegužės 19-24 d.), Lenkijoje (gegužės 19-20 d.), Rusijoje (gegužės 20-22 d.), Vokietijoje, Liuksemburge, Prancūzijoje (gegužės 19-24 d.).

Rengėjai: Lietuvos rašytojų sąjunga ir Rašytojų klubas

Renginių programa:

16 d. 18 val. - tarptautinio poezių festivalio Poezijos pavasaris atidarymas „Is praeities vaizdinių ir atėties svajonių“ Taikomosios dailės muziejuje (Arsenalas g. 3A, Vilnius).

17 d. 12 val. - poezių šventės „Atplėštų laiškų melodijos“ atidarymas ant Alytaus piliakalnio (Piliakalnio g. pabaiga, Alytus).

17 d. 14 val. - almanacho „Poezijos pavasaris 2010“ palydėtuvių knygų namuose „Vaga“ (Gedimino pr. 50, Vilnius).

17 d. 14 val. - susitikimas su poetais Panemunės vidurinėje mokykloje (A. Jonyno g. 10, Alytus).

17 d. 14 val. - susitikimas su poetais Alytaus apskrities Stasio Kudirkos ligoninės bibliotekoje (Ligoninės g. 12, Alytus).

17 d. 17.30 val. - baigiamasis poezių šventės „Atplėštų laiškų melodijos“ vakaras Antano Jonyno memorialiniame muziejuje (Liškiavos g. 17, Alytus).

17 d. 18 val. - vakaras su naujuoju almanachu „Poezijos pavasaris 2010“. Kompaktinės plokštėlės „Poezija ir balsas 2010“ pristatas. Vlado Bražiūno fotografijų parodos „Poezijos pavasarių veidai“ atidarymas Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

18 d. 12 val. - susitikimas su poeto Zigmo Gėlės-Gaidamavičiaus premijos laureatais Šiaulių rajono literatūros muziejuje Naisiuose (Naisiai, Šiaulių r.).

18 d. 13 val. - poezių šventė „Tylios mano dainos...“, Zigmo Gėlės-Gaidamavičiaus premijos įteikimas už geriausią 2009 m. poezijos debiutą Šiaulių rajono literatūros muziejuje Naisiuose (Naisiai, Šiaulių r.).

18 d. 17 val. - vakaras „Poezijos pavasario Šiauliuse“ Šiaulių „Aušros“ muziejaus Ch. Frenkelio viloje (Vilniaus g. 74, Šiauliai).

18 d. 18 val. - ...kai atsidaro žalių chlorofilo laboratorijos durys...“ Eduardas Mieželaitis (POEZIJOS PAVASARIO LAUREATAI) Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10, Vilnius).

18 d. 18 val. - poezių valanda su poetu Vytautu Blože ir knyga „As ir kt. dykaduonai“ (POEZIJOS PAVASARIO LAUREATAI) Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

19 d. 12 val. - Poezijos pavasaris Seinų lietuvių namuose (Seinai, Lėnaija).

19 d. 12 val. - Poezijos pavasaris Vilniaus kolegijos Menų fakulteto aktų salėje (Didžioji g. 38, Vilnius).

19 d. 13 val. - poezių šventi Dieveniškių istorinio regioninio parko direkcijos kiemelyje. Renginio metu veiks pavasarinių gėlių kompozicijų paroda (Poškonų k., Šalčininkų r.).

19 d. 15 val. - poezių valanda Vilniaus universiteto LLS auditorijoje (Universiteto g. 3, Vilnius).

19 d. 15 val. - kūrybos valanda „Amžinai amžinai neramus“ (Paulius Sirvys - eilės, dainos, prisiminimai; POEZIJOS PAVASARIO LAUREATAI) Mykolo Romerio universitete (Ateities g. 20, Vilnius).

19 d. 18 val. - Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentų poetinė muzikinė kompozicija „Koks stebuklingas palikimas“, skirta poeto Henrikui Radauskui 100-osioms gimimo metinėms (kurso vad. prof. Vladas Bagdonas, scenos kalbos dėst. doc. Judita Ušinskaitė) Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

19 d. 19 val. - Poezijos pavasaris Punsko lietuvių kultūros namuose (Punkas, Lenkija).

20 d. 12 val. - poezių priešpietę

Albino Žukausko tėviškėje Bubeliuose (Lenkija).

20 d. 12 val. - poezių šventė „Žvilgsnis į skaitantį žmogų“ Lazdijų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Senamiesčio g. 5, Lazdijai).

20 d. 12 val. - Poezijos pavasaris Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos sodelyje (Smėlynės g. 29, Panevėžys).

20 d. 13 val. - Poezijos pavasaris „Poezija sodų žydėjime“ Kaunatavos sodouose (Kaunatavos k., Upynos sen., Telšių r.).

20 d. 14 val. - literatūrinis pavasaris Vilniaus pedagoginiame universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

20 d. 15 val. - kūrybinės dirbtuvės su Vasario 16-osios gimnazijos moksleiviais Rennhofo pilies salėje (Lorscher Str. 1, D-68623 Lampertheim-Hüttenfeld, Vokietija).

20 d. 15.30 val. - poezių šventė „Žvilgsnis į skaitantį žmogų“ Veisiejų bibliotekoje (Vytauto g. 47, Viešėjai, Lazdijų r.).

20 d. 16 val. - poezių popietė Lietuvos aklųjų bibliotekoje (Skroblių g. 10, Vilnius).

20 d. 16.30 val. - poezių popietė Lietuvos Respublikos generaliniam konsulatui Kaliningrade (Proletarskaja g. 133, Kaliningradas).

20 d. 17 val. - Poezijos pavasario dalyvių kūrybos skaitymai „Po Urbšio ažuolu“ Juozo Urbslio visuomeninės minties ir kultūros centre (Čiūrų k., Zaosės vnk., Panevėžio r.).

20 d. 17 val. - literatūrinis pavasario skaitymai Vilniaus pedagoginiame universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

20 d. 18 val. - Alytaus miesto teatro spektaklis: Juliusas Kelero pjesė „58 sapnai“ (režisierius Arvydas Kinčeris, dailininkė Laura Luišaitytė, kompozitorius Jonas Jurkūnas) Vilniaus dailės akademijos Gotikinėje salėje (Maironio g. 6, Vilnius).

20 d. 18 val. - vakaronė „Eilėraščiai po klevu“ rašytojo Romo Sadausko sodyboje, Demeniškių kaimme, Lazdijų rajone.

20 d. 18 val. - poezių šventė „Giesmė gyvenimui“ Degaičių parke (Degaičių k., Degaičių sen., Telšių r.).

20 d. 18 val. - poezių vakaras „Kritikas su poetu“ Vilniaus mokytojų namuose (Vilniaus g. 39, Vilnius).

20 d. 18 val. - vakaras „Tai viskas, ką tikro turia“, skirtas poetei Eglei Juodvalkai (EGZODO RAŠYTOJAI) Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

20 d. 19 val. - Poezijos pavasario vakaras „Santaros“ gimnazijoje (Balgų g. 3, Kaunas).

20 d. 19 val. - poezių vakaras An Spalpim (28-29 South main street, Corke, Airija).

21 d. 12 val. - 16-oji Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos Boraičių draugijos Atvirojo mokinų ir mokytojų poezijos konkursu baigiamoji šventė „Klestėk, žalioji vasara“ prie Kazio Borutos namelio Pajiesyje (Kauno r.).

21 d. 14 val. - poezių šventė Kretingos r. savivaldybės M. Valančiaus viešosios bibliotekos Vydmantų filialo bibliotekoje (Atžalyno g. 5, Vydmantai, Kretingos r.).

21 d. 15 val. - paskaita-diskusija „Poezija ir jos vertimo menas / amatas“ su Europos institucijų vertėjais Europos Komisijoje (JMO).

21 d. 16 val. - literatūrinė svetainė Rusijos valstybiniam Imanuelio Kanto universitetui (N. Černyševskio g. 56, Kaliningradas).

21 d. 17 val. - Poezijos pavasaris Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešojoje bibliotekoje (Vilniaus g. 8, Kretinga).

21 d. 18 val. - poetų susitikimas su visuomene ir Kaliningrado rašytojų sąjungos nariais Kaliningrado centrėje Antono Čechovo bibliotekoje (Moskovskij pr. 39, Kaliningradas).

20 d. 12 val. - poezių priešpietę

21 d. 18 val. - jaunųjų poetų kūrybos ir dainuojamosios poezių vakaras „Sueiliuotas pavasaris“ Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

21 d. 19 val. - Poezijos pavasario vakaronė Europos institucijų Liuksemburgo kultūros centre (12, rue Heinricha, L-1720 Luxembourg).

22 d. 11 val. - poezių Sekminės Paparžės Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčioje (Kėdainių r.).

22 d. 15 val. - poezių šventė „Mes - vienos girių medžiai“ Vilniaus miesto Pilaitės miške.

22 d. 16 val. - Poezijos pavasario vakaronė Lietuvos Respublikos ambasadėje Prancūzijoje (22 boulevard de Courcelles, F-75017 Paris, Prancūzija).

22 d. 18 val. - Poezijos pavasario sviebuočio Isaacs Konferencijų salėje Dubline (1/2 Beresford place, Dublin, Airija).

22 d. 20 val. - vakaronė „Naktiniai skaitymai prie laužo“ VU Botanikos sode (Vingio parkas, Vilnius).

23 d. 13 val. - „Naujoji Romuva“ ir „Nemunas“ - poezių kaip bendravimo būdas (Pivašiūnai, Alytus r.).

23 d. 14 val. - Poezijos pavasario Monaghane (Tech Na nDaoine Family Resource Center, Oriel Way, Monaghan, Airija).

23 d. 14 val. - Literatūrų gatvės pavasaris (Literatūrų gatvė, Vilnius).

23 d. 17 val. - poezių vakaras „Moniuškos 20 - poetai, kurie čia gyveno“ Mildos skvere Žvėryne (Kęstučio-Liubarto gatvių kampas, Vilnius).

24 d. 17 val. - poezių vakaras „Jaunuji lyra“ Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13, Kaunas).

24 d. 18 val. - žodžio ir muzikos improvizacijų vakaras „Tylos sodai“ (pagal D. Kajoko, Just. Marcinkevičiaus, J. Vaiciūnaitės ir kitų poetų kūrybą; režisierė Birutė Mar) Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

25 d. 12 val. - poezių popietė Kauno Juozo Urbslio vidurinėje mokykloje (Partizanų g. 68, Kaunas).

25 d. 12 val. - poezių popietė Kauno Maironio gimnazijoje (Gimnazijos g. 3, Kaunas).

25 d. 12 val. - poezių popietė Kauno „Santaros“ gimnazijoje (Baltoji pr. 51, Kaunas).

25 d. 13 val. - moksleivių poezių skaitymai „Augame kartu su eilėraščiu“ Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

25 d. 16 val. - Birutės Mar monospektaklis „Poetė“ (Salomėjos Nėries dienoraščių ir eilėraščių motyvais; režisierė Regina Garuolytė) Tarptautinėje teisėse iš verslo ir aukštuojuose mokyklose (Laisvės pr. 58, Vilnius).

25 d. 16 val. - jaunųjų literatūrų dirbtuvės „Rankraštis ir pirmoji knyga“ Lietuvos rašytojų sąjungos Baltojoje salėje (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

25 d. 17 val. - poezių mėgėjų kūrybos vakaras „Negaliuose bei eilėraščiu“ Kauno menininkų namuose (V. Putvinskio g. 56, Kaunas).

25 d. 17.30 val. - Poezijos pavasario sviečio iš Lenkijos Tadeusz Dąmbrowskio autorinių vakaras Vilniaus universiteto bibliotekoje (Universiteto g. 5, Vilnius).

25 d. 18 val. - vakaras „Poezija ir muzika - Marcelijus Martinaitis ir Algirdas Martinaitis“ (Nacionalinės kultūros institūto) Tarptautinėje teisėse išverslo aukštuojuose mokyklose (V. Putvinskio g. 56, Kaunas).

26 d. 16 val. - Vilniaus vaikų globos namų auklėtinų susitikimas su poete Zita Gaižauskaite Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

26 d. 17 val. - „Pegasas 2009“ - Kauno rašytojų 2009 metų knygų apžvalga. 1 lito premijos įteikimas Kauno menininkų namuose (V. Putvinskio g. 56, Kaunas).

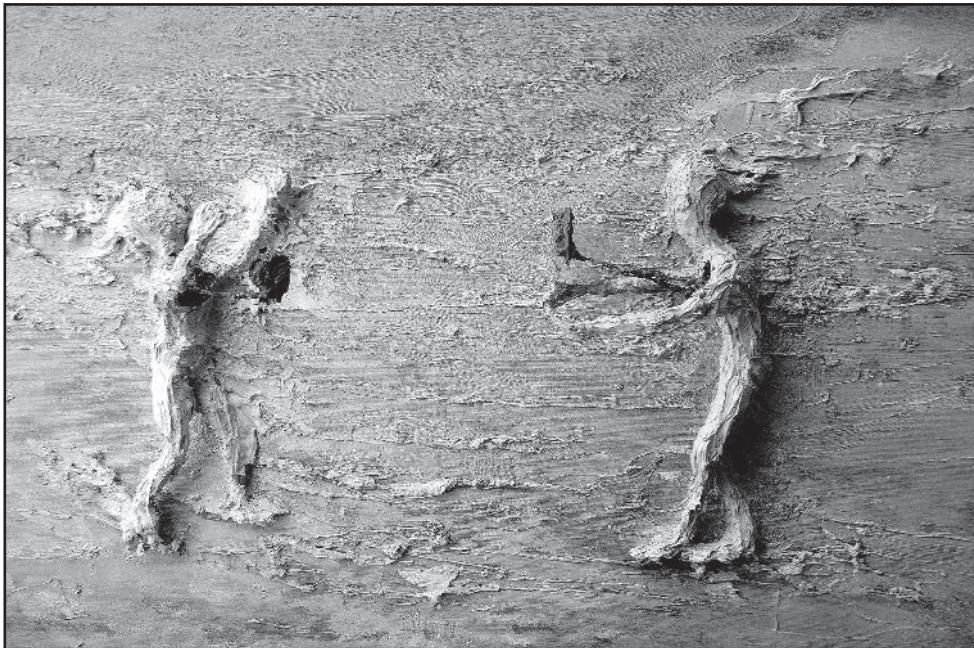
26 d. 17 val. - Poezijos pavasario sviečio iš Čekijos Josef Mlejnek autorinių vakaras Čekijos Respublikos ambasadėje (Birutės g. 16, Vilnius).

26 d. 18 val. - Kazio Binkio poezių skaitymas ir grupės „Devyni vė-

jai“ tapybos parodos „Devynios ketvirtosios“ atidarymas Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Trakų g. 10, Vilnius).

26 d. 18 val. - multimedia projekto pagal Kęstučio Navako eiles „Šokant sidabrą“ pristatymas (Nacionalinės kultūros institūto) L-1720 Luxembourg.

26 d. 19.30 val. - poezių vakaras „Kaštanas pradeda žydėti

Aistė Gabrielė ČERNIŪTĖ. „Viena meilės istorija“. 2009.

Dažažmogijų godos

Andrius JAKUČIŪNAS

Senamiesčio menininkų galeriją nesenai buvo užgrobusi specifinė homunkulų padermė – dažažmogiai. Nors ši nesmurtinė okupacija truko neilgai, gal tik kokia savaitę, išpūdžiu esama, ir jie, matyt, turėtų būti išreikštū ne mažiau ižūliai, negu pasielgė menininkė Aistė Gabrielė Černiūtė, privertusi dažus antropomorfiskais pavaldais išskisti iš paveikslų plokštumų (parodoje nemačiau nė vienos kompozicijos be inkliuviškos figūros – minėtojo dažažmogio). Tai parodoje pirmiausia ir krinta į akis – ne kokios nors reikšmės, kurių šiaip jau galėtų ir nebūti, ne potėpių ypatybės, o nežabotas dažų ižūlumas (*quam diu se se effrenata iactabit audacia?*), jų absurdiskas polėkis veržtis iš drobės ir savotiškai flirtuoti su žiūrovu. Trimatiė erdvėje save kaip skulptūrą reprezentuojantis aliejinis dažas – kur tai matyta?

Beje, kurti dažažmogius nelengva. Aistė yra minėjusi, kad ši technika reikalauja „velniško užsispypimo ir dieviškos kantrybės“. Nežaipai sako jau vien tai, kad darbai džiūva be ne pamet, nemažai jų ir parodoje dar tebéra iki galo neįšdziūvę. Be to, jie nepatvarūs. Pavyzdžiu, balerinos figūra sulaukė liūdno galio: rengiant parodą, iškrito iš rankų ir išežo. Visgi ji liko iamžinta parodos kataloge, kuri ir nūn, parodai pasibaigus, galerijoje dar galima išsigyti.

Visi Aistės darbai smelktė persmelkti judejio. Figūros, išnyrančios iš tirštai uždažytų drobės pievų (beje, čia jokia metafora – daugelyje darbų išties vaizduojama pieva) arba jose beprasmengančios, kelia įtarimų, kad jos, o gal autorė, kažko iš tavęs nori. Vienos ižūliai veržiasi artyn, tarsi norėtų būti pamyluotos (leisiu čia sau šyptelėti: galėjo menininkė prikabinti joms uodegėles arba pririšti prie drobės pasaitėliais), kitos, priešingai, sprunka nuo žvilgsnio, gūžiasi, skverbiast į drobės vidų. Taip pat jos gestikuliuoja, bando susireikšminti, kontaktuoja arba giliai užsiskrendžia savyje. Labai sentimentalūs personažai – sustuoktinis, rožių vyras, balerina, miritis, šunelis ir kt. – dėl tokios laikysenos tampa net šiek tiek komiški, kita vertus, jei ne šis komizmo efektas, paroda visomis prasmėmis būtų niūresnė. Beje, ne tik žmogeliūksčiai netveria savam kailiye – net ir drobių pievos nedvejodamos veržiasi iš pačių savęs ir, peržengusios kūrinio ribas, stengiasi plėsti teritoriją sienos sąskaita; tai truputį dvelkia dirbtinumą (ypač „Labas rytas, mieoloji“, kuris kiek atpigina dažažmogijų flirto sukeltą išpūdį).

Vieną akimirka kyla illuzija, kad ši paroda – ironiškas bakstelėjimas „jautraus potėpio“ meistrams, gamtos gyvybės reiškėjams – vadinasiesiems „panteistams“. Parodyti potėpio gyvastingumą suteikiant jam žmogiškio formą – argi ne šmaikščiai tai su skamba Vaitiekūno mokinės darbuo? Aistės prikišamai buitiška gamtos gyvybė atrodo veikiau komiškai negu paslaptingai, reikšmingai ar gūdžiai. Tai – tik savo reikšmingumą bandanti parodyti, nuo savo butaforišku-

mo nesislapstanti butaforija, drąsiai – gal net pernelyg drąsiai – prireisusi prie iškūnijamo personažo jo reikšmę ir padariusi ją nekintamą. Šiuo požiūriu tai – teatro spektaklis, kaliausią mitingas, lėlių paradas. Nesumelutas dažažmogijų jausmų dirbtinumas žilpinā, todėl natūraliai kyla klausimas – kam visa tai? Dėl ko?

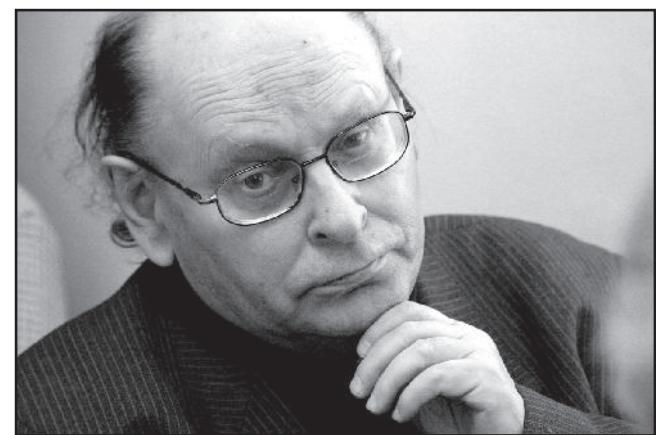
Kad atsakytume į jį, pirmiausia dera išsiaskinti, kokio tai žanro kūriniai. Tapyba? Skulptūra? Jų abiejų darni jungtis? Galbūt. Bent toks apibūdinimas pirmiausia šauna į galvą atėjus į galeriją. Tačiau išsigilinus į darbų turinių kyla išpūdis, jog čia vaizduojamojo meno priemonėmis pirmiausia bandyta kurti literatūrą. Šią iš pažiūros absurdiską nuomonę palaiko ne tik siužetai, sutelkė pasakų ir gatvės misterijų simboliką, bet ir darbų pavadinimai, nedviprasmiškai bylojantys apie tai, kad literatūriskumas darbuose ne pašalinis bruožas, o esmių esmė. „Bék, nesustok“, „Mirtis ir mergelė“, „Smėlio valtis“, „Kam reikalinga debesų nuotaka?“, „Pirma eilėraščio eilėlitė“... Autorė drąsiai vartoja neva literatūriskus įvaizdžius, kurių apstu pasakose ir rašytojų mėgejų kūryboje. Tarsi šarvais apgaubti žvilgančiu taurumu, literatūros paribių fantomai begėdiškai gundo mus prasmės saldumynais: absoluciščiai visus siužetus nesunkai galima interpretuoti suteikiant jiems saldybinės prasmės, tačiau būtent dėl to, kad ta prasmė ne šiaip banali, bet visų banaliausia, neapleidžia išpūdis, jog visa tai yra padaryta tycia – nelabai tikisi, kad ta salsvoka, paraliteratūrinė potekstė galėjo būti sulkurta spontaniškai, „iš širdies gelmių“. Turint milijonus, milijardus galimybų iškurdinti dažažmogius iškalbesnėmis arba nebylesnėmis formomis, pasirinkti ankstutį nebrandžios poetinės metaforos narvelių turbūt galima tik smarkiai sukandus dantis, siekiant kokio nors neapčiuopiamo tikslą, ir kaip tik tai galėtų rodyti (geriau, jei tai būtu deklaruota) menininkės pastangas demaskuoti ir pažeminti metaforą kaip kalbėjimo ir ypač pasakymo būdą. (Šitaip žvelgiant nesuprantama, kodėl autorė parodos atidarymo metu apgailestavo, kad suteikė darbams pavadinimus – kaip tik jie galutinai diskredituoja kūrinius kaip tapybos darbus ar skulptūras ir tarsi paverčia kiekvieną jų išpūdingą literatūrinius klišės parodią.)

Kadangi esu nelinkęs netikėti gerais autorius norais, – t. y. turiu vilties, kad dažažmogiai nėra vien „mieli padarėliai“, skirti pasigraudenti dėl to, kad pasakos niekuomet neišsipildo, – manau, gal tai ir galėtų būti atsakymas į klausimą: dėl ko visa tai? O gal esmės ieškoti reikėtų modernių raiškos prieponių ir deklaratyviai primityvaus naratyvo priespriešoje? Tokiu atveju parodya galėtų būti apie nesusikalbėjimą plačiąja prasme (stiliistiką, mentalitetą, žanru etc.)? Gal... Bet, aišku, negalime atmesti ir tikimybės, kad autorė tiesiog nelabai supranta, kas yra literatūra ir literatūrinis įvaizdis. Tokiu atveju reikėtų pripažinti, kad aklavietėje yra ne tik jি, bet ir mes – reažytojai, nuo Homero laikų neįstengę žmonėms išaškinti, kame slipyti literatūros esmę. Ir jei tai, tuomet kaltę, kad vizualiuju menu atstovai, beveik kolegos, literatūrą suvokia tik kaip *ko nors dvasingo* iždinimą, turime dalytis po lygiai.

In memoriam

JONAS STRIELKŪNAS

1939 03 16 – 2010 05 09

Lietuvos rašytojų sąjungos giliu liūdesiu praneša, kad eidamas septyniasdešimt antruosius metus mirėjos narys, poetas, vertėjas, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinio kavalierius Jonas Strielkūnas.

J. Strielkūnas gimė 1939 m. kovo 16 d. Putauskuose (Panevėžio r.). 1957 m. baigė Vabalninko vidurinę mokyklą. Dirbo Vabalninko ir Biržų rajonų laikraščiuose. Nuo 1967 m. gyveno Vilniuje. Tais pačiais metais pradėjo dirbti „Literatūros ir meno“ redakcijoje, 1987-1988 m. buvo Lietuvos rašytojų sąjungos literatūros konsultantas, 1992 m. vėl grįžo į „Literatūros ir meno“ redakciją. Nuo 1971 m. – LRS narys, ilgametis LRS valdybos narys.

Poetas J. Strielkūnas kūrybinį darbą pradėjo 1958 m. Pirmasis eilėraščių rinkinys „Raudoni šermukšniai“ išleistas 1966 m. Nuo to laiko pasirodė dvidešimt J. Strielkūno poezijos knygų: „Vėjas rugiuos“ (1971), „Varpo kėlimas“ (1978), „Po tylinčiom žvaigždėm“ (1982), „Lapkričio medis“ (1985), „Rinktinė“ (1986), „Tas kraštas“ (1989), „Pirmoji meilės knyga“ (1990), „Tamsūs buvo žiedai“ (1990), „Trečias brolis“ (1993), „Žirgo maudymas“ (1995), „Tamsos varpai, šviesos varpai“ (1998), „Tik vienąsyk“ (1998), „Einu namo“ (1999), „Iš vieversio žemės“ (2001), „Praejes amžius“ (2001), „Naktiniai sodai“ (2002), „Ligi dyvlikos“ (2003), „Lyrika“, I-II t. (2009).

J. Strielkūno kūrybinis darbas neliko nepastebėtas. 1979 m. jis tapo Valstybinės premijos laureatu. 1996 m. poetui paskirta Nacionalinė kultūros ir meno premija, o 1991 m. jis buvo vainikuotas Poezijos pavasario laurais. 1993 m. rinkinys „Trečias brolis“ įvertintas Lietuvos akademiniu sambūriu Monrealyje Vinco Krėvės literatūrine premija, 2000 m. jam atiteko V. Tamulaičio I premija, 2001 m. – Jotvingių premija už poezijos rinkinę „Praejes amžius“. 2004 m. už knygą „Ligi dyvlikos“ poetui paskirta A. Miškinio premija. 1999 m. už kūrybinę veiklą J. Strielkūnas apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu.

J. Strielkūnas buvo kruopštus redaktorius ir vertėjas. Mūsų literatūros pažinčių kontekstą reikšmingai praplėtė A. Isahakiano, A. Achmatovas, N. Nekrasovo, F. Tiutčevu, A. Fetu, J. Rainio poezijos J. Strielkūno vertimai. Už poezijos vertimus iš ukrainiečių kalbos 2001 m. jam paskirta Taraso Ševčenkos fondo premija.

J. Strielkūno poezija – tai gyva lietuvių poezijos tradicija, todėl be jo kūrybos neįmanomas nei XX a. lietuvių poezijos apžvalgos, nei mokyklų programos, nei lietuvių poezijos antologijos. Pasak K. Navako, „J. Strielkūnas yra pati lietuvių poezijos siela, jos širdis. Širdis juk iš esmės plaka labai vienodai, nuobodžiai, neatsinaujindama, tačiau joje telpa visa žmogaus gyvybė“.

Mirus poetui, vertėjui
JONUI STRIELKŪNUI,
nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

Lietuvos rašytojų sąjungos valdyba

Laisvės alėjoje projektas „Einam Kaunas 2010“

14 d., penktadienį,

16-17 val. – Dūdų pasivaikščiojimai Laisvės alėjoje. Kauno pučiamųjų instrumentų orkestro „Ąžuolynas“ eisenė-koncertas. Vadovas Remigijus Žarėnas, dirigentas Vytautas Ramanciūnas, merginių choreografinės grupės vadovė Stefanija Kazlauskienė.

18.30-19.30 val. – Klasiška Miesto sode (Laisvės al. 93). Baltijos gitarų kvartetas. Dalyvauja: Saulius S. Lipcius, Sergej Krinicin, Chris Ruebens, Zigmantas Čepulėnas. Skambės L. Boccherini, J. Sparks, J. Tamulionis, G. Bizet, J. Brahms ir kitų garsių autorių kūriniai. Vakaras skirtas Romo Kalantos atminimui. Vakaro vedėjas aktorius Petras Venclovas.

19-21 val. – Kauno Bohema „55“ (Laisvės al. 79). „Žodžių šešeliai“. Tekstai Dovilės Zatorskaitės, balsai Sandros Valerkaitės, Dovilės Zavedskaitės. VDU akademinius judesio teatras. Varzytuvės „Trumpieji posmai“.

21-23.30 val. – Pizza Jazz VJ space (Laisvės al. 68). DJ deepyfes. Muzikos stilis: *deep house*.

21.30-23.30 val. – Žmonės kavingais veidais („Romuvos“ pasažas). „Improvizacija praeida ir laimi“. Dalyvauja: Kauno džiazo kvintetas (vadovas Arvydas Jofė, Tomas Razmus, Arūnas Kuzminskas, Arnas Mikalkėnas, Nerijus Ardzevičius) ir Psilikono teatras (vadovė Auksė Petrulienė).

23.30-24 val. – Soboro naujos dienos pasveikinimai „Menų centras be sienų“. Sveikina VDU ir „Meno duobę“. Nuo 21.00 val. stalo žaidimai, skaitykla, pianinas prie soboro.

Knygų aptarimo ciklas „Skaitome su vertėju“

13 d., ketvirtadienį, 17 val. Utenos rajono savivaldybės A. ir M. Miškinii viešojoje bibliotekoje (Maironio g. 12) bus aptariama Herbjorg Wassmo „Dinos knyga“. Dalyvauja knygų vertėja Eglė Išganaitytė, renginį ves Aušra Gudavičiūtė.

13 d., ketvirtadienį, 17 val. Anykščių rajono savivaldybės L. ir S. Didžiulių viešojoje bibliotekoje (Biliūno g. 35) bus aptariama Grahamo Swifto knyga „Vandenų žemė“. Dalyvaujančios knygų vertėjos Laimantas Jonušys, renginį ves Laurynas Katkus.

89-ojo kūrybinio
sezono gegužės
mėnesio
repertuaras

13 d., ketvirtadienį, 18 val. Ilgojoje salėje - Antonio Čechovo „Palata“. Ligos istorija. Inszenacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė - 2 val. Bilieta kaina - 50 Lt.

14 d., penktadienį, 18 val. Tavernos salėje - Šolomo Aleichemo „Mendelion milijonai“. Vienos dalių komedija. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė - 1 val. Bilieta kaina - 25 Lt.

15 d., šeštadienį, 18 val. Premjera! Penkojoje salėje - „Moderatoriai“. Dviejų dalių forumas. Režisierius Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė - 2 val. Bilieta kaina - 30 Lt.

15 d., šeštadienį, 19 val. Mažojoje scenoje - Marius von Mayenburgo „Bjaurus“. Skalpilio pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė - 1.30 val. Bilieta kainos - 25, 30 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. Penkojoje salė - Keturakio „Amerika partyje“. Triju dalių komedija. Režisierius Valdas Lencevičius. Spektaklio trukmė - 2.20 val. Bilieta kaina - 40 Lt.

19 d., trečiadienį, 19 val. Mažojoje scenoje - Dmitrij Lipskerovo „Jelena ir Sturmanas“. Vieno veiksmo groteskas. Režisierius Sergejus Paciukas. Spektaklio trukmė - 1.10 val. Bilieta kainos - 30, 40 Lt.

Teatro kasa veikia kasdien 10.30-19 val. Informacija tel. 8-37 22 40 64, www.dramosteatras.lt. Bilietai taip pat platina TIKETA.LT.

Debiutų festivalis „TYLOS“!

Kauno programoje - Lietuvos teatro mokyklų baigiamujų kursų aktorių darbai

16 d., sekmadienį, 11 val. Tavernos salėje - Marshos Norman „Labanait, mama!“. Vienos dalių drama. LMTA Algirdo Latėno lėlininkų kursas. Režisierius A. Latėnas. Spektaklio trukmė - 1 val.

16 d., sekmadienį, 12 val. Parketinėje salėje - „Baltoji stirna“. Muzikinė veiksmo drama su kanopomis. LMTA Vlado Bagdonos kursas. Režisierius Vaidas Kublinskas. Spektaklio trukmė - 1.15 val.

16 d., sekmadienį, 14 val. Penkojoje salėje - Oscaro Wilde „Kaip svarbu būti rimtam“. ŠU Virgilijos Staševičiūtės kursas. Spektaklio trukmė - 2 val. Bilieta kainos - 5, 10 Lt, abonementas - 30 Lt.

16 d., sekmadienį, 16 val. Parketinėje salėje - Alfred Jarry „Kralius Ubas“. KU Gycio Padegimo kursas. Režisierius Darius Meškauskas. Spektaklio trukmė - 1.30 val.

16 d., sekmadienį, 18 val. Ilgojoje salėje - „Pagal Jurgi ir kepurę“. Spektaklis žaidimas pagal Kazio Borutos knygą „Jurgio Paketuriu klajojės...“. LMTA Algirdo Latėno lėlininkų kursas. Režisierė Joana Čiauskaite. Spektaklio trukmė - 0.50 val.

16 d., sekmadienį, 19 val. Premjera! Penkojoje salėje - „Moderatoriai“. Dviejų dalių forumas. LMTA Algės Savickaitės kursas (magistrantūra). Režisierius Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė - 2 val. Bilieta kaina - 30 Lt.

„TYLOS!“ bilieto kaina - 10 Lt, moksleiviams, studentams ir su „Laisvalaikio“ kortele (vienam bilietui) - 5 Lt, su „TYLOS!“ abonementu - 50 nuolaida į spektaklį „Moderatoriai“, abonementas - 30 Lt (negalioja spektakliui „Moderatoriai“).

Kauno kamerinis teatras

14 d., penktadienį, 18 val. Michalo Walczako „Pirnasis karts“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė - 2.15 val. Bilieta kainos - 24, 30 Lt.

16 d., sekmadienį, 18 val. Lauros Shaine Cunningham „Mergvarkas“. Dviejų dalių amerikoniška komedija. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė - 2.35 val. Bilieta kainos - 24, 30 Lt.

18 d., antradienį, 18 val. Kauno kompozitorų kūrinių koncertas. Atlikėjai: vokalinis ansamblis „Acusto“, Kauno styginių kvartetas - Jurgita Žilinskaitė (sopranas), Kęstutis Jakeliūnas (tenoras), Ina Vaičienė (fortepijonas), Paulė Gudinaitė (fortepijonas). Koncerto trukmė - 1.10 val. Bilieta kainos - 15, 20 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. Fransua Rablė „Gargantiua ir Pantagruelis“. Užstalė tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė - 1.55 val. Bilieta kainos - 40, 50 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje darbo dienomis 14-18 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 11-17 val. Informacija tel. 8-37 228 226. Bilieta galima užsisakyti interneto svetainėje www.kamerinisteatras.lt, elektroniniu paštu info@kamerinisteatras.lt arba išgyti BILIETAI.LT, ir „Bilietai Pasaulis“ prekybos vietose.

Kauno valstybinis lėlių teatras

15 d., šeštadienį, 12 val. Mažojoje scenoje - premjera! „Uma-uma“. Kaip tarp susivilių būti susišaukusi, tarp nuobodžių - įdomiam, ir kaip nuo alkano apginti geriausią draugą. Nuo 3 m. Autorius ir režisierius A. Žiurauskas. Dailininkas S. Bocullo. Vaidina Lietuvos muzikos ir teatro akademijos absolventai. Bilieta kainos - 8, 10 Lt.

16 d., sekmadienį, 12 val. „Zuikio kaprizai“. Spektaklis žaidimas apie tai, kas nutiko užsišpyrėliui zuikiuti? Nuo 3 m. Režisierius A. Stankevičius. Bilieta kainos - 8, 10 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje ketvirtadieniais ir penktadieniais 11-17 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 10-14 val. Informacija tel. 8-37 220061, www.kaunoleles.lt.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas - (8-37) 322244

El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.culture.lt/nemunas>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino UAB „ArxBaltica“
Tiražas 1500
Rankraščiu nerecenzuojame ir negražiname.

13 d., ketvirtadienį, 19 val. G. Gugevičiūtės „Mokėk - duosi“. Spektaklis-pokštas. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė - 1.10 val. Bilieta kaina - 30 Lt.

14 d., penktadienį, 19 val. „Katyčė „P“. Pagal E. Ensler pjesę „Vaginos monologai“. Spektaklis tik suaugusiesiems. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė - 1.30 val. Bilieta kaina - 35 Lt.

Bilietai teirautis: M. Daukšos g. 34. Tel. 8-37-408470, 226090,

www.mazasisteatras.lt

Kauno valstybinis muzikinis teatras

13 d., ketvirtadienį, 18 val. Frederiko Lou „Mano puikioji ledi“. Triju dalių miuziklas. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Hanna Wartenegg (Austrija). Spektaklio trukmė - 3.30 val. Bilieta kainos - 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

14 d., penktadienį, 18 val. Operų savatės. Giuseppės Verdičiaus „Traviata“. Dviejų dalių opera. Dirigentas Julius Geniušas, režisierius Gintas Žilys, dailininkė Virginija Idzelytė. Pagrindines partijas dainuoja Aasmik Grigorian, Edmundas Seilius, Laimonas Pautienius. Spektaklio trukmė - 2.20 val. Bilieta kainos - 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

15 d., šeštadienį, 18 val. Džono Kanderio, Fredo Ebo, Džozaus Mastero „Kabaretas“. Triju dalių miuziklas. Pastatymo muzikinis vadovas Petras Geniušas, režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Julius Geniušas, choreografas Andrius Kurienius, scenografas Laura Luišaitė, kostiumų dailininkė Vilma Galeckaitė-Dabkienė, choremeisterė Rasa Vaitkevičiūtė. Spektaklio trukmė - 3.10 val. Bilieta kainos - 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

16 d., sekmadienį, 18 val. Operų savaitės. Žoržo Bizė „Karmen“. Muzikinis vadovas ir dirigentas Gintaras Rinkevičius, režisierius Gintas Žilys, dailininkė Virginija Idzelytė. Pagrindines partijas dainuoja Ricardo Tamura (Brazilija), Rita Preikšaitė, Vytautas Juozapaitis, Gitanė Pečkytė, Tomas Ladiga. Spektaklio trukmė - 3 val. Bilieta kainos - 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

19 d., trečiadienį, 12 val. Tomo Kutavičiaus, Violetos Palčinskaitės „Nykštukas Nosis“. Dviejų dalių opera vaikams. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virginijus Visockis, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė - 1.50 val. Bilieta kainos - 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

19 d., trečiadienį, 18 val. Žiūrovo pageidavimui papildomas spektaklis. Leo Faliso „Madam Pompadur“. Dviejų dalių operė. Režisierė ir choreografe Anželika Cholina, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Marijus Jacovskis, kostiumų ir grimo dailininkas Juozas Statkevičius. Spektaklio trukmė - 3 val. Bilieta kainos - 20, 30, 40, 65, 75, 80, 150 Lt.

Teatro kasa dirba 11-14.00, 14.45-18 val. Poilsio diena - pirmadienis. Informacija tel. 8-37 22 87 84, el. p. administratore@muzikinisteatras.lt

14 d., penktadienį, 18 val. XII Tarptautinis rusų sakralinės muzikos festivalis. Koncertuoja KAUNO VALSTYBINĖ FILHARMONIJA vienos žymiausių ir garbingiausių Rusijos kolektyvų - Rusijos Jurlovo valstybinė akademinė choro kapela (vadovas Genadijus Dmitriakas). Koncerte skambės S. Rachmaninovo, G. Sviridovo, S. Tanjevo ir kitų rusų kompozitorų kūriniai. Bilieta kainos - 10, 15, 20 Lt.

15 d., šeštadienį, 13 val. Kauno berniukų ir jaunuolių chorui „Varpelis“ - 50. Dalyvauja: Kauno berniukų ir jaunuolių choras „Varpelis“ (meno vadovas Ksavera Plančiūnas), Frankfurto prie Oderio (Vokiečiai) berniukų choras „Singakademie“ (vadovas Jürgen Hintze), Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kauno fakulteto studentai (doc. Sabinos Martinaitės ir Audronės Eitmanavičiūtės) klasė, Kauno miesto simfoninių orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrenas), Kelsterbacho (Vokiečiai) muzikos mokyklos trombonų trio (vadovas Karl-Ernst Eschborn). Programoje: W. A. Mozart „Karūnavimo mišios“, užsienio ir lietuvių kompozitorų choriniai kūriniai. Bilieta kaina - 10 Lt.

Bilietai platina TIKETA ir Kauno filharmonijos kasos. Informacija tel. 8-37 20 04 78, www.kaunofilarmonija.lt

14 d., penktadienį, 17 val. Virginijos Palčinskienės knygos „Liūnė Sutema: gyvenimo ir kūrybos keliais“ sutiktuviės. Kartu su knygos autore dalyvaus literatūrogė Rūta Mėlinskaitė-Mėlynė, literatūrogė, dr. Žydrone Kolevinskienė, filosofas, dr. Andrius Konickis, aktoriė Vilija Grigaitė, fleita gros Rasa Olšauskaitė. Knyga bus galima išgyti.

13 d., ketvirtadienį, 17 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, salė) demonstruojamas moksleiviams skirtas renginių ciklas „Filmai apie menininkus“. Filmu peržiūrose dalyvaus kino kritikas Gediminas Jančauskas. Išjimas nemokamas.

14 d., ketvirtadienį, 17 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus M. Žilinsko dailės galerijoje (Nepriklausomybės a. 12) atidara paroda „Lietuviai Paryžiuje“. Dalyviai: Vytautas Kasulius, Neemija Arbitblatas, Antanas Mončys, Pranas Gailius ir Žibundas Mikšys. Paroda veiks iki birželio 20 d.

Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2, salė) demonstruojamas moksleiviams skirtas renginių ciklas „Filmai apie menininkus“. Filmu peržiūrose dalyvaus kino kritikas Gediminas Jančauskas. Išjimas nemokamas.

13 d., ketvirtadienį, 14 val. „Frida“ (2002 m., rež. Julie Taymor) apie dailininkę Fridą Kalo.

18 d., antradienį, 14 val. „Modiljanis“ (2004 m., rež. Mickas Davis) apie dailininką Amedėjų Modiljanį

19 d., trečiadienį, 14 val. „Edita Piaf. Rožinis gyvenimas“ (2007 m., rež. Olivier Dahanas) apie dailininkę Editą Piaf.

15 d., šeštadienį, 11 val. sei myniu muzikavimo festivalis „Muzikuojame šeimoje 2010“, skirtas Tarptautinei šeimos dienai. Suguzės muzikuojančios broliukai ir sesutės - vieni iš tėveliai bei kitiškais pasidalinti vienas vienjančiu muzikavimo džiaugsmu. Išjimas nemokamas.

17 d., pirmadienį, 18 val. penkių koncertų ciklas „Baltai juodos improvizacijos“. Žymiausių džiazo pianistų koncertai-vakarai, skirti Lietuvos džiazo legendai, nepamirštamam džiazo pianistui Romualdui Grabštui atminti. Trečiajai vakarai koncertuose Dainius Pulauskas ir Povilas Jaraminas, koncertą ves Eugenijus Šaltis. Bilieta kaina - 15 Lt, studentams ir seniorams - 10 Lt.

18 d., antradienį, 18 val. poetinio žodžio ir dainuojamios poezijos vakaras „Sidabro sodai“. Aktorė Vilija Grigaitė skaitys Aldonos Rušekaitės, Nijolės Miliauskaitės, Juditos Vaiciūnaitės poeziją, aktorius Henrikas Savickis atlikas autorines dainas. Bilieta kaina - 8 Lt, studentams ir seniorams - 5 Lt.

Bilietai galima išgyti Kauno menininkų namų Mūžų svetainėje (I a., I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val., 14-16 val.), taip pat visose TIKETA kasose. Informacija tel. (8-37) 22 31 44, www.kmn.lt

Kauno kultūros centras „Tautos namai“

</

Kauno karuselė

Lietuvių tautosakoje ir mitologijoje vilkolakis - ne tik aršus ir pavojingas padaras. Esti pasakojimų, kuriuose vilkolakiai - taikios ir blogo nelinkinčios būtybės. Štai ir Kauno „Vilkolakis“ ne tik visai nebaisus, bet netgi linksmas ir jaukus. Todėl, kad tai vaikų ir jaunimo teatro kolektyvas, šiemet švenčiantis 20-ąjį gimtadienį. Intensyviai kuriantis teatras, kurio kraityje bemaž trys dešimtys spektaklių, jau devintajį pavasarį miesto vaikams dovanoją šventę - tarptautinį teatrų festivalį „Avanscena“.

Kadangi paties „Vilkolakio“ gastozių maršrutai nusidriekia per visa Europą, tai ir tarp festivalio svečių vis randasi užsienio kolektyvų. Šiemet gegužės 6-7 d. Kauno valstybiniam muzikiniame teatre vykusių šventėje lankėsi Minsko 1-osios vaikų teatrinių mokyklos prie Minsko naujojo dramos teatro vaikai ir parodė spektakli pagal aktorės, ra-

šytojos Birutės Mar knygelių vaimams „Tikra istorija apie Mariją ir pūkelį“. Kiti festivalio svečiai - iš Žemaitijos: Plungės rajono savivaldybės kultūros centro vaikų ir jaunimo teatro „Saula“ vaikų grupė, atvežusi į Kauną spektaklį lietuvių liaudies pasakų motyvais „Velnių monai“. Festivalio pirmosios dienos programą užbaigė „Vilkolakio“ paruošiamos aktorių studijos mokomasis spektaklis „Vilko duonelė“. Antroji diena buvo skirta tik festivalio šeimininkams - pristatyta vienos iš teatro vadovų, aktorės ir režisierės Stasės Ivanauskaitės sukurtos pjesės „Kaip pagrandukas išminėti ieškojo“ sceninė versija.

Džiugu, kad „Vilkolakio“ teatro repertuarą sudaro lietuvių liaudies pasakomis paremti spektakliai, jų siužetai eiliuoti, nuotaikingi, vaikiškai spalvingi, dramos žanras derinamas su muzika, šokių, pantomima, dainavimu. Juk taip dažnai šiandien tautosaka, ypač skirta vaikams, pateikiama nuobodžiai, nykiai, pavirtininkai arba apskritai ignoruojama. Daug svarbių dalykų užkoduota senuosiuse mūsų pasakojimuo-

se, kuriuos būtina išsaugoti ir perduoti mažiesiems.

Pagirtinas ir „Vilkolakio“ teatrinis pasirengimas. Profesionalių aktorių dueto - S. Ivanauskaitės ir Algis Kybartas - vadovaujami vaikai nežaidžia teatro, bet dirba. Rezultatai puikiai matyt. Raiški aktorių kalba, charakteringi personažai, beveik jokio simuliavimo, dirbtinumo. Ir scenografija, kostiumai dailūs, skoningu. Deja, svečiai šikart „Vilkolakiu“ neprilygo.

Gegužės 15 d., šeštadienį, 18 val. Lietuvos muzikų rėmimo fondas kviečia į tarptautinio muzikos festivalio „Sugržimai“ pabaigos koncertą, vyksiantį Kauno valstybinėje filharmonijoje. Beveik du mėnesius trukusime festivalyje dalyvauta svečių net iš trijų kontingentų - Europos, Amerikos ir Australijos.

Koncertas filharmonijoje skirtas viešnios iš Europos muzikos sostinių Vienos atvykusiai Lietuvos muzikos ir teatro akademijos absolventai, dainininkai Erikai Navickaitė-Majstor (sopranas). Lietuvaitė, ga-

vusi operinio dainavimo specialybės diplomą, prieš kelionika metų išvyko į Vieną, ten atsidavė profesionaliam tobulejimui, perorientavo dainavimo stiliją į operetės žanrą. Tačiau jos repertuarė išliko Margaritas („Faustas“), Violetos („Traviai“) partijos, bet pagrindinėmis taip I. Kalmano, J. Strausso, W. A. Mozart, F. Lehano ir kitų kompozitorų operecių soprano partijos. Pastarasis dešimtmetis ypač turtingas naujų koncertinių programų, kurias dainininkė atliko Austrijoje ir Japonijoje. Solistė savo repertuarę vis dar turi ir lietuviškų vokalių kūrinių.

S E. Navickaitė-Majstor festivalio pabaigos koncerte dainuos jaučianti Lietuvos vokalinio meno meistrai: Kęstutis Alčiauskis (tenoras), Deividas Staponkus (baritonas), fortepijono partijas atliks žinoma pianistė Aušra Motuzienė.

Gegužės 7 d. Kauno valstybiniai lėlių teatre surūpeliai jau tradicijais festivalis „Lietuvos vaikų pasakos“. Iš šių šventės sugužėjo vaikai, dalyvavę leidyklos „Kalendorius“ pa-

skelbtuose vaikų pasakų ir „Mokinio kalendoriaus“ konkursuose, jiems talikinę mokytojai bei téveliai. Festivalio metu buvo paskelbti konkursų nugalėtojai ir pristatyta viena unikaliausių Lietuvoje pasakų knygų - „Lietuvos vaikų pasakos“. Beje, šiemet vaičių rūpinosi ne tik knygos turiniu, bet ir jos iliustracijomis - originaliais, skrupuldingai paruoštais karpiniais. Kiekvienas jaunasis rašytojas, kurio pasaka komisijos sprendimui pateko į trečiąjį „Lietuvos vaikų pasakų“ knygą, gavo ją nemokamai su kitų bendrautorių autografais. Gražiausios pasakos autoriumi paskelbtas kaučiukis Paulius Advilonis.

Organizatorių teigimu, analogo visoje Europoje neturintis festivalis „Lietuvos vaikų pasakos“ yra puiki paspirtis jauniems kūrėjams parodyti tai, ką gali vaiko vaizduotė, kartu lavinti literatūrinius sugebėjimus, gausinti gilias tradicijas turintį lietuvių folklorą.

Jaunujų kūrėjų šventę vainikavo Kauno lėlių teatro spektaklis „Užburto pilies paslaptis“.

Parengė
Aurina VENISLOVAITĖ

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Aš aptarnavau Anglijos karalių“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienį, gegužės 18 d., Kitokio kino klubo cikle „Žmogus istorijos verpuose“ bus rodoma komiška drama „Aš aptarnavau Anglijos karalių“, kurią 2006 m. pagal Bohumilo Hrabalo romaną pastatė garsus Čekijos kino režisierius Jiri Menzelis. Kinomanams šio režisieriaus pardėvių visų pirmą asocijuojasi su praėjusio amžiaus septintajame dešimtmetyje dar socialistineje Čekoslovakijoje klestėjusiu poetiniu realizmu, kurį brutaliai nutraukė 1968 m. „Prahos pavasari“ sutraiskę sovietiniai tankai. Ryškiausiu to laikotarpio kino šedevru tapo „Oskaru“ apdovanota J. Menzelio tragikomedija „Ypatieji traukiniai“ (1966 m.), taip pat sukurta pagal B. Hrabalo romaną. Vėliau režisierius ir rašytojo

kūrybinė draugystė tėsesi kuriant dar keturis filmus.

„Aš aptarnavau Anglijos karalių“ gal ir nusileidžia geriausiams J. Menzelio filmams, bet režisierius tėsiai išprastos stilistikos žaidimuis, per anekdotišką filmo siužetą siekdamas labai rimtų paralelių su dramatiškais XX a. istoriniai įvykiais, kurių liudininku ir dalyviu tampa mažas žmogus, turintis didelių ambicijų. Taip galima charakterizuoti pagrindinių herojų - provincijos baro padavėjų, kuriam buvo lemta padaryti stulbinamą karjerą.

Janas Dité, nepaisant pavardės (Dité reiškia „vaikelis“) ir niekad nedingstančios vaikiškos išvaizdos, nuo mažų dienų žinojo, kaip siekti tikslų. Vaikinas visada troško būti milijonierius. Žinojo jis ir paprastą būdą, kaip realizuoti savo

svajonę. Tiesiog reikia viską girdeti ir viską matyti, o tai, ką pamatei ir išgirdai, galima panaudoti tada, kai bus naudinga.

Apsiginklavęs simpatiją žadinančia išvaizda ir ypatingu talentu visada visiems įtikti, vaikinas greitai savo varganą užeigą paverčia prasmatniu restoranu, o dar vėliau tampa prabangaus Prahos viešbučio valdytoju ir nusipelnę paties Abisinijos imperatoriaus apdovanojimo. Tačiau ketvirtuoju dešimtmecio pabaigoje klestintis jauno kapitalisto gyvenimas pasuka nauja vaga. Kitas „vaikelio“ karjeros etapas prasideda tada, kai Hitleris nusprendžia užgrobtį Sudetus, ir nacių kariuomenė įsiveržia į Čekoslovakiją. Tada Janas veda labai patriotiškai nusiteikusią panelę Lizą, kuri didžiuojasi tuo, kad jos gyslomis teka arių kraujas, o širdyje šalia meilės Janui liepsnoja ir karsta meilė fiureriui. Po vestuvių Liza išvyksta į frontą, o grįžus pateikia Janui dovanę, kuri jam gali susteikti šansą pakilti dar aukšciau.

Savaitgalis prie televizoriaus

Nuo prarastojo rojaus iki miego mokslo paslapčių

Gediminas JANKAUSKAS

Savaitgalio gero kino paradas prasidės labai liūdna gaida, nors filmas „Sugržimas į Rojų“ (ketvirtadienis, 22.00 val., TV6) ilgai nežadės jokių tragiškų sukrėtimų. Trys koledžų kai tik baigė vaikinai Džonas, Tonis ir Luisas per atostogas susitinka Malaizijoje ir kartu praleidžia penkias pašėlusias savaites. Bet į Niujorką grįžta tik Tonis ir Džonas, o Luisui taip patiko tropikuose, kad jis čia nutaria pasilikti ir užsiimti moksliniais tyrimais. Tačiau šią kilnį veiklą sutrukdo policija, radusi vasaros stovyklavietėje nemažą kiekį heroino, likusio po audringų vakarėlių. Už naroktiukų platinimą čia baudžiamalaibai griežtai, todėl Luisas dvejus metus kalėjime tenka laukti rūstaus nuosprendžio. Jis jau prarado paskutinę viltį išsikapstyti, tačiau vairavė advokatė Betė Ėsterė nenuleido rankų. Ji susiranda Luiso draugus ir siūlo jiem savarankiškai pri-

siimti dalį kaltės ir sėsti šalia Luiso į teisiamųjų suolą. Ne mažiau rimtosatsakomybės problemos keliamos jauno vokiečių režisieriaus Tomo Tykwerio filme „Dangus“ (šeštadienės, 23.15 val., TV3), sukuriamo pagal a. a. Krzysztofo Kieslowskio scenarijų. Anglijos kalbos mokytoja Filipa gyvena ir dirba Italijoje. Jai kone kasdien tenka susidurti su narkotikus vartojančiais pauagliais. Perdozavęs narkotikų miršta ir Filipo vyras. Moteris išsitikinusi, kad kelią būsimoms tragedijoms užkirs tik žinomo narkotikų prekeivio mirtis. Jo ištaiga Filipa padeda sprogmenų. Tačiau sprogesi bomba nusineša keturių nekalų žmonių gyvybes.

Apie Leonardo da Vinci nutapytos Monos Lizošsypsenės žmoniją diskutuoja jau penkis šimtmecius. O aktorės Julios Roberts „firmine“ žypsenė žiūrovai megaujasi tik dvidešimt metų. Tačiau nepaisant milžiniško amžiaus skirtumo abi šios mielos damos susitiko filme „Mo-

nos Lizošsypsenė“ (sekmadienis, 13.20 val., TV3). Dramos veiksmas rutuliojasi 1953 m., kai Amerikoje moterys dar tik mokosi kovoti už savo teises. Tada išdidi Berklio absolventė Ketrin Watson gauna darbą prestižinėje merginų gimnazijoje. Ketrin didžiuojasi, galédama čia skaityti meno istorijos paskaitas ir kelti geriausius Amerikos merginų intelektu lygi. Tačiau šios mokytojų ištaigos vadovai laikosi per daugelį metų nusistovėjusios taisyklos, kad kiekvienos merginos pagrindinis gyvenimo tikslas turėtu būti vedbos su visomis tradicinėmis šeimyninio gyvenimo pasekmėmis.

Sekmadienio vakare teks rinktis vieną iš dviejų karinių dramų. Vieinos veiksmas prasidės 180 m. prieš naujają era, o kitos - visai netoli moje praeityje. „Paskutinėje tvirtovėje“ (sekmadienis, 21.10 val., TV3) aktoriaus Roberto Redfordo suvaidintas generolas Judžinas Irvinas per ilgą karininko karjerą padarė vieną lemtingą klaidą, nubrau-

ka sūnus Komodas. Tačiau tėvo keitinimus išpejės Komodas ima žaisti pagal savo scenarijų, kuriamė narsooliui Maksimui bus numatyta gladiatoriaus dalia.

Filmui buvo sukurtos grandiozinės dekoracijos. Maltoje prieš filmavimo pradžią architektų deka išdygo milžiniškas senovės Romos maketas, tiksliai atkartojuantis amžinojo miesto architektūrą. Pasidarė ir virtualiosios realybės kūrėjai. Stebėdami tikrai išspūdingas gladiatorių kautynes Koliziejuje, turėkite omenyje, kad filmavimo metu tribinose sėdėjo apie du tūkstančiai statistų. Kitus 33 tūkstančius sumaketavo kompiuterininkai. Jie teko spręsti dar vieną problemą. Besibaigiant filmavimo darbams mirė aktorius Oliveris Reedas (jam filmas dedikuojamas), tad kai kurios scenos su Maksimo mokytoju Proksimu padarytos jau be paties O. Reedoo.

Jei nusprestumėte prieš naują darbo savaitę gerai išsimiegoti, vėlų sekundienio vakarą idealiai tiktu pasižiūrėti fantastinė komedija „Miego mokslo“ (sekmadienis, 23.00 val., LTV). Lakios vaizduotės ir meniškos sielos Stefanas dar vaikystėje susikūrė savo svajonių pasauliui. Mirus tėvui, iš Meksikos jis persikelia į Paryžių ir čia išdarbina reklamos agentūroje. Tačiau nuo nuobodaus darbo ir kasdienės rutinos hiperaktivios vaizduotės galiomis apdovanotas svajoklis vis dažniau bėga ten, kur jam visuomet buvo daug įdomiau ir saugiau.